

human settlements

Department:
Human Settlements
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MANYUALA WA PAIA

Yo dzudzanywa u ya nga tshipida tsha vhu 14 tsha Mulayo wa Thuṭhuwedzo ya
Tswikelelo ya Mafhungo wa 2000 (Mulayo wa vhu 2 wa 2000)

2024–2025

DATUMU YA U N'WALA: Lambamai 2023
DATUMU YA MVUSULUDZO: Khubvumedzi 2023

THEBUĽU YA ZWI RE NGOMU	
MARANGAPHANĀA	2
1. TĤALUTSHEDZO YA MATHEME/MAIPFI	5
2. MUTEVHE WA DZIAKHIRONIMI NA ZWIKHAU	8
3. MARANGAPHANĀA	10
4. NDIVHO YA MANYUALA WA PAIA.....	10
5. TSHIIMISWA TSHA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU	10
6. NDAELA YA MULAYO	11
7. TSHIVHUMBEO TSHA MUHASHO	17
8. MISHUMO YA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU	18
9. TSHUMELO DZINE DZA VHA HONE DZA MIRADO YA TSHITSHAVHA DZA U BVA KHA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU	18
10. MBEKANYAMUSHUMO DZA MUHASHO	26
11. ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUKWAMANI	27
12. TĤALUTSHEDZO YA NDULAMISO DZOĤHE DZINE DZA VHA HONE MALUGANA NA U DZHIA MAGA KANA U KUNDELWA U DZHIA MAGA NGA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU	29
13. TSUMBANDILA NGA HA URI PAIA I NGA SHUMISWA HANI NA URI VHA NGA WANA HANI TSWIKELELO YA TSUMBANDILA.....	30
14. TĤALUTSHEDZO NGA HA THERO NA KHETHEKANYO DZA REKHODO DZINE MUHASHO WA VHA NADZO	31
15. KHETHEKANYO DZA DZIREKHODO DZA MUHASHO DZINE DZA WANALA MUTHU A SONGO THOMA A ITA KHUMBELO YA TSWIKELELO	37
16. MAITELE A KHUMBELO YA TSWIKELELO YA MAFHUNGO	43
17. ZWIITISI ZWA U HANELA TSWIKELELO YA DZIREKHODO	48
18. MAITELE A MBILAELO	49
19. U DZHENELELA HA TSHITSHAVHA KHA U ITWA HA MBEKANYAMAITELE NA U SHUMISWA HA MAANDĀ KANA KUSHUMELE KWA MISHUMO YA MUHASHO	50
20. U DZUDZANYA MAFHUNGO A VHUNE.....	51
21. U WANALA HA MANYUALA	54
22. U KHWINISWA HA MANYUALA.....	54
MUENGEDZO A.....	55
MUENGEDZO B.....	61
MUENGEDZO C.....	64
MUENGEDZO D.....	66
MUENGEDZO E	68
MUENGEDZO F	70
MUENGEDZO G.....	73
MUENGEDZO H.....	74

MARANGAPHANDA

Tshipida tsha vhu 32 tsha Ndayotewa ya Riphapuliki ya Afrika Tshipembe, ya 1996 (Ndayotewa) tshi netshedza muthu muṁwe na muṁwe pfanelo ya u swikelela mafhungo afhio kana afhio ane muvhuso wa vha nao kana muṁwe muthu nahone izwo zwi todelwa u shumisa kana u tsireledza pfanelo ifhio kana ifhio.

Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo, wa 2000 (Mulayo wa vhu 2 wa 2000) (PAIA), kha u tevhedzela idzi pfanelo dza ndayotewa, nga maanda:

- U kombetshedza zwiimiswa zwa muvhuso zwine zwa vha na vhudifhinduleli ha u tshimbidza zwa tswikelelo ya mafhungo/rekhodo dzine vha vha nadzo nga tshitshavha.
- U netshedza mutheo na maitele ane tshitshavha tsha shumisa ngao pfanelo dzatsho dza ndayotewa dza u wana mafhungo nga ndila yo leluwaho; na
- U sumbedza ndila dzine zwiimiswa zwa muvhuso zwa tea u dzi shumisa, u itela u tshimbidza tswikelelo kha mafhungo a no nga eneo nga mirado ya tshitshavha; na
- U sumbedza nyimele dzine u hanelwa ha tswikelelo ha shuma khadzo, hu tshi katelwa dzine dza tshimbilelana na zwa mafhungo a vhuṁe, a vhuvhambadzi, a zwa masheleni, a thekiniki kana a santsi nga ha tshigwada tsha vhuraru; mafhungo ane a nga kwama kotho kana matshimbidzele a zwithu nga mapholisa, sa tsumbo, dokhethe dza mapholisa kha matshimbidzele a beiji na dziṁwe khethekanyo dza mafhungo nga ha Tshumelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe.

Hu na mikano i sa kanakanisi kha u tevhedzela pfanelo sa zwe dza sumbedziswa zwone kha tshipida tsha vhu 36 tsha Ndayotewa na tshipida tsha vhu 36 u swika kha tsha vhu 45 tsha Mulayo wa PAIA.

Hu tshi tevhedzelwa thodea dza mulayo dza PAIA na u dzhenelela kha thuthuwedzo ya u vha khagala ha muhasho, vhudifhinduleli na kuvhusele kwavhudi, Muhasho wa Madulo a Vhathu wo bveledza manyuala sa ndila ya u tshimbidza tswikelelo nga tshitshavha kha mafhungo na dzirekhodo dzine wa vha nadzo.

U ya nga Mulayo wa Afrika Tshipembe, pfanelo ya tshiphiri yo tsireledzwa nga mulayo wo dowealeho na tshipida tsha vhu 14 tsha Ndayotewa. Kha u vhona uri idzi pfanelo dzi a tevhedzelwa, Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Vhuṁe (Protection of Personal Information Act (POPIA) wo phasiswa nga 2013. Mulayo u netshedza mbetshelo ya tsireledzo ya u dzudzanya mafhungo a vhuṁe nga zwiimiswa zwa muvhuso na zwa phuraivethe kha u shumisa nga ndila i si yavhudi, u xedza, tswikelelo i songo tendelwaho, u khwinisa na u bvisela khagala.

Hu na fulufhelo la uri manyuala uyu u do shuma sa tshishumiswa tshi shumaho zwavhudi kha u netshedza tshitshavha mafhungo o teaho u itela u vha konisa u shumisa pfanelo dza u swikelela mafhungo a vhuṁe ane a khou dzudzanywa nga muvhuso.

A MOEMI

MUFARISA MULANGI DZHENERALA
MUHASHO WA MADZULO A VHATHU
DATUMU YA THENDELO: **16/07/2024**

1. TĤHALUTSHEDZO YA MATHEME/MAIPFI

	Theme	TĤhalutshedzo
1.	Mbadelo ya tswikelelo	Mutengo une wa badelwa nga muhumbeli malugana na u tōḁa, u dzudzanya na u bveledza hafhu rekhodo dzo humbelwaho, sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḁa tsha PAIA tsha 22(6).
2.	Mulayo	Mulayo wa TĤuṭhuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo, wa 2000 (Mulayo wa vhu 2 wa 2000). U dovha hafhu wa vhidzwa PAIA kana "Mulayo".
3.	Muhasho	Muhasho wa Madzulo a Vhathu. U dovha hafhu wa vhidzwa DHS.
4.	Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo (Deputy Information Officer (DIO))	Muthu o tholiwaho nga Mulangi-Dzhenerala ane a konisa tshiimiswa tsha muvhuso u swikelelea nga hune zwa konadzea kha vhahumbeli vha rekhodo dzatsho sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḁa tsha PAIA tsha 17(1).
5.	Tsumbandila	Liṅwalo kana bugu yo bveledzwaho nga Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe hu tshi itelwa u thusa muthu muṅwe na muṅwe ane a tōḁa u shumisa pfanelo ifhio kana ifhio u ya nga PAIA sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḁa tsha vhu 10.
6.	Muofisiri wa Mafhungo (Information Officer (IO))	Mulangi-Dzhenerala wa Muhasho wa Madzulo a Vhathu sa zwe zwa tĤalutshedziswa zwone kha tshipiḁa tsha 1 tsha PAIA 1.
7.	Khaṭṭhululo ya nga ngomu	Khaṭṭhululo malugana na tsheo ya u hanela tswikelelo ya mafhungo, sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḁa tsha vhu 74 tsha PAIA.
8.	Zwidodombedzwa zwa vhuṅe	Mafhungo nga muthu ane a tĤalusea, hu tshi katelwa fhedzi zwi sa fheleli kha, mafhungo malugana na lushaka, mbeu, vhudzekani, vhuimana, tshiimo tsha mbingano, murafho kana vhubvo ha muthu, dzangalelo kha zwa vhudzekani, miṅwaha, mutakalo wa muvhili kana maluvhini, vuholefhali, vhurereli, luvalo, lutendo, luambo na mabebo a muthu sa zwe zwa tĤalutshedziswa zwone kha tshipiḁa tsha 1 tsha PAIA.

	Theme	Tlhalutshedzo
9.	Muhumbeli wa zwa Vhune	Muthu ane a toda u swikelela mafhungo/rekhodo dzine dza vha na mafhungo a vhune a nga ha ene mune sa zwe zwa tlutshedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 1 tsha PAIA.
10.	Tshiimiswa tsha muvhuso	Muhasho muḽwe na muḽwe wa muvhuso kana ndaulo kha muvhuso wa lushaka kana wa vundu, masipala muḽwe na muḽwe kha muvhuso wapo kana tshiimiswa tshiḽwe na tshiḽwe tshine tsha ita mushumo wa muvhuso u ya nga mulayo wo tlutshedzwaho kha tshipiḽa 1 tsha PAIA. Tshi dovha hafhu tsha divhiwa sa tshiimiswa tsha muvhuso kana muhasho.
11.	Rekhodo	Mafhungo maḽwe na maḽwe o rekhodiwaho, nga tshivhumbeo tshifhio kana tshifhio kana nga ḽila ifhio kana ifhio nga fhasi ha thogomelo ya DHS sa zwe zwa tlutshedziswa zwone nga tshipiḽa tsha 1 tsha PAIA.
12.	Rekhodo dzine dza dzula dzi hone	Rekhodo dzine dzi nga swikelelwa hu si na u ita khumbelo nga muthu ya tswikelelo u ya nga Mulayo sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 15(1)(a) tsha PAIA.
13.	Rekhodo dzine dza wanala ho thoma ha itwa khumbelo	Rekhodo dzine dzi nga swikelelwa nga u tevhezela maitele a PAIA sa zwe a sumbedziswa zwone kha tshipiḽa tsha vhu 11 na tsha vhu 18; tswikelelo ya idzi rekhodo i nga hanelwa zwi tshi ya nga tshipiḽa tsha vhu 33 na tsha vhu 45 tsha Mulayo.
14.	Mulanguli o teaho	Minisiṽa wa Madzulo a Vhathu kana muthu o nangiwo nga Minisiṽa u shumana na khatḽululo dza nga ngomu sa zwe zwa tlutshedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 1.
15.	Mbadelo ya khumbelo	Mbadelo i sa humiselwi murahu yo badelwaho nga muhumbeli musi a tshi ḽetshedza kana u rumela khumbelo ya tswikelelo u ya nga mbetshelo dza tshipiḽa tsha PAIA tsha 22(1). (Muhumbeli wa zwa vhune o tendelwa u sa badela mbadelo kana mutengo wa khumbelo).
16.	Khumbelo ya tswikelelo	Khumbelo ya tswikelelo kha rekhodo dzine Muhasho wa vha nadzo yo itwaho u ya nga Tshipiḽa tsha vhu 8 na tsha vhu 11 tsha PAIA.
17.	Muhumbeli	Muthu muḽwe na muḽwe ane a ita khumbelo ya tswikelelo ya mafhungo kana rekhodo dza DHS kana Muthu o imela muthu ane a khou ita khumbelo ya mafhungo sa zwe zwa tlutshedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 1 tsha PAIA.

	Theme	Thalutshedzo
18.	Muthu wa vhuraru/tshigwada tsha vhuraru	Muthu muṅwe na muṅwe hu sa katelwi fhedzi muvhuso wa shango ḽisili, dzangano ḽa dzitshakhatshakha kana muraḽo wa dzangano ḽeneḽo na tshiimiswa tsha muvhuso sa zwe zwa ṭalutshedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 1 tsha PAIA.
19.	Maḽuvha a mushumo	Maḽuvha maṅwe na maṅwe nga nṅa ha Migivhela, Dziswonndaha kana holodeni dza muvhuso sa zwe zwa ṭalutshedziswa zwone kha tshipiḽa tsha 1.

2. MUTEVHE WA DZIAKHIRONIMI NA ZWIKHAU

Nomboro .	Akhironimi na tshikhau	Tthalutshedzo
1.	BNG	U thoma Zwithu Zwiswa
2.	BASA	Mabindu na Vhutsila zwa Afrika Tshipembe
3.	CBO	Madzangano a Tshitshavha
4.	CCTV	Televishini ya u Lavhelesa
5.	CEO	Muofisiri Muhulwane wa KhoroTshitumbe
6.	CGE	Khomishini ya Ndinganyiso ya Mbeu
7.	CSOS	Tshumelo dza Muimeleli wa Tshikimu tsha Tshitshavha
8.	DHS	Muhasho wa Madzulo a Vhathu ("Muhasho")
9.	DIO	Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo (o tholiwaho u ya nga tshipiḁa tsha vhu 17 tsha PAIA)
10.	EPHP	Maitele o Khwiniswaho a Nḁu dza Vhathu
11.	FFC	Khomishini ya Masheleni na Ikonomi
12.	FHF	Ndambedzo ya Nḁu dza u Thoma
13.	HAD	Zhendedzi la Mveledziso ya Dzinḁu
14.	HS	Madzulo a Vhathu
12.	HSS	Sisiteme ya Thikhedzo ya Masheleni a Dzinḁu
13.	IO	Muofisiri wa Mafhungo (Mulangi-Dzhenerala wa Muvhuso)
14.	IR	Mulangi wa Mafhungo
15.	IT	Thekhinozhi ya Mafhungo
16.	IGR	Vhushaka Vhukati ha Mivhuso
17.	NGO	Madzangano a si a Muvhuso
18.	MTEF	Mutheo wa Tshinyalelo dza Tshifhinga tsha Vhukati
19.	NHBRC	Khoro ya Lushaka ya Vhuḁiḁwalisi ha Vhafhaḁi vha Dzinḁu
20.	NHFC	Koporasi ya Ndambedzo ya Dzinḁu dza Lushaka
21.	PAIA	Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo
22.	PDHS	Muhasho wa Vundu wa madzulo a Vhathu
23.	POPIA	Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Vhuḁe
24.	PPRA	Vhulanguli ha Ndaulo ya Vharengisi vha Dzinḁu

25	SHRA	Vhulanguli ha Ndaulo ya zwa Dzinndu
26.	SLA	Thendelano Ya Vhuimo ha Thumelo

3. MARANGAPHANDA

Uyu manyuwała wo bveledzwa sa thodea ya mulayo u tshi khou tevhedzela mbetshelo dza tshipida tsha vhu 14 tsha PAIA, tshine tsha khou laela zwiimiswa zwothe zwa muvhuso u bveledza na u andadza manyuwała une wa khou sumbedza mafhungo na rekhodo dzine zwa vha nadzo dzine dza wanala kha tshitshavha hu songo thoma ha itwa khumbelo, khathihi na idzo dzine dza tea u humbeliwa nga kha mbetshelo dza Mulayo. Uyu Manyuwała u vha wo imela fhedzi Muhasho wa Madzulo a Vhathu (DHS) nahone a u kateli mafhungo na rekhodo dza mihasho ya vundu yo fhambanaho.

4. NDIVHO YA MANYUALA WA PAIA

Uyu Manyuwała wa PAIA na POPIA ndivho yawo kha tshitshavha ndi u—

- divha lushaka lwa rekhodo dzine dzi nga vha dzo no vha hone kha DHS dzine dza si tode uri hu thome hu itwe khumbelo ya PAIA ya fomała;
- vha na ndivho ya kuitele kwa khumbelo ya tswikelelo ya rekhodo dza DHS.
- kona u swikelela zwidombwedzwa zwothe zwa vhukwamani zwa muthu ane a do thusa tshitshavha nga ha rekhodo dzine vha toda u dzi swikelela;
- divha ndulamiso dzothe dzine dza vha hone kha DHS malugana na khumbelo dza tswikelelo phanda ha musi hu tshi kwamiwa Mulangi kana Dzikhothe.
- divha thalutshedzo ya tshumelo dzine dza vha hone kha mirado ya tshitshavha ya DHS na uri vha nga swikelela hani tshumelo dzenedzo.
- netshedza thalutshedzo ya tsumbandila nga ha uri PAIA i nga shumiswa hani sa zwe zwa khwinisiwa zwone nga Mulangi na uri i nga swikelelwa hani.
- U divha arali DHS i tshi khou dzudzanya u fhirisela kana u dzudzanya mafhungo a vhone nnda ha Riphabuliki ya Afrika Tshipembe na vhatanganedzi kana zwigwada zwa vhatanganedzi vhane mafhungo a tea u netshedzwa vhone; na
- divha arali DHS i na maga a tsiredzo o teaho u khwathisedza tshiphiri, u fhulufhedzea na u vha hone ha mafhungo a vhone ane a tea u dzudzanywa.

5. TSHIIMISWA TSHA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU

DHS yo netshedzwa vhudifhinduleli u ya nga tshipida tsha vhu 26 tsha Ndayotewa na tshipida tsha vhu 3 tsha Mulayo wa Dzinndu, wa 1997 (Mulayo wa vhu 107 wa 1997), u

thoma na u tšutšwedza maitele a mveledziso ya dzinndu dza lushaka dzi swikeleleaho nga kha tshumisano na mavundu na mimasipala.

DHS i na vhudifhinduleli ha ndeme kha muvhuso u itela u shandukisa u khwinisa matshilo a vhathu. Izwi zwi katela u shandukisa tshikhala tsha fhethu na mavu na phetheni dza mveledziso ya vhathu na u sa katelwa ha tshitshavha. Nga tshifhinga tsha muvhuso wo fhiraho, ro tevhedzela ndaela yashu nga u bvelaphanda na u fhaṭa na u khwinisa mushumo wo no itwaho nga u bveledza madzulo a vhathu a swikeleleaho na u khwinisa vhutshilo ha miṭa yoṭhe.

Malugana na u swikelela kana u konisa ndaela, Nyombedzelo ya Muhasho kha tshifhinga tsha vhukati hu ḑo vha u bveledza madzulo a vhathu o shandukiswaho nahone o ṭanganelanwaho, u khwinisa madzulo a mikhukhuni na u ṇetshedza nṇu dzi swikeleleaho.

Muhasho wo thomelwa u tšutšwedza ndivho ya aya masia a nyombedzelo maṇa na u khwaṭhisedza uri mbekanyamushumo dzawo dza madzulo a vhathu dzi bvela phanda; ngauralo, DHS i ḑo ṭoda uri i ṭavhanyise mbekanyamaitele yayo na tsedzuluso ya mbekanyamushumo ya Nḑivhadzamulayotibe ya 1994 nga ha khoudu ya nṇu dza lushaka na Mulayo wa Dzinndu wa 1997.

6. NDAELA YA MULAYO

Mulayo wa Dzinndu, wa 1997, u ṇetshedza mishumo na vhudifhinduleli ha masia mararu a muvhuso. Muvhuso wa lushaka, nga kha Minisiṭa, u ta mbekanyamaitele ya lushaka, hu tshi katelwa milayo na zwilinganyo malugana na mveledziso ya dzinndu. Muhasho wa lushaka u tea u (vhukati ha miṇwe mishumo yawo) ta ndivho dzo ṭandavhuwaho dza nḑisedzo ya dzinndu dza lushaka na u tšutšwedza u tiwa ha ndivho dza nḑisedzo ya dzinndu dza muvhuso wapo, dza lushaka na dza vundu, hune zwa vha zwo tea.

Nothisi ya Nḑivhadzo ya Tshitshavha ya u angaredza ya vhu 1570 ya 2009, yo sainiwaho nga Phuresidennde wa Riphabuḑiki ya Afrika Tshipembe, yo bveledza DHS vhuimoni ha Muhasho wa Dzinndu. Iyi nḑivhadzo kana nothisi, khathihi na Nzudzanyo ine ya angaredza zwoṭhe ya u Bveledzwa ha Nṇu dza Vhathu dzi swikeleleaho, ye ya shumiswa nga khabinethe nga 2004, yo ḑisa tshanduko kha vhudifhinduleli, ndi uri, i.e. u bva kha u ṇetshedza dzinndu dzi swikeleleaho dzo ṭanganelanwaho. Ndimba ya Malo ya Nzudzanyo ya Mveledziso ya Lushaka (NDP) ya 2011 yo bvela phanda na u laula dzinndu u itela u

shandukisa vhudzulo ha vhathu u itela u fhelisa zwickhala kana fhethu hune ha netshedzwa u ya nga lushaka na u bveledza vhudzulo hune vhathu vha nga shuma, u rabela na u swikelela tshumelo dza matshilisano na na dza ikonomi.

Thebuḽu i re afho fhasi i netshedza mutevhe wa mbekanyamaitele, mulayo na ndila dza maitele zwine zwa tuṭuwedza u shandukiswa ha mveledziso ya madzulo a vhathu:

Dzina la mbekanyamaitele kana mulayo	Ndivho
Ndivhadzamulayotibe ya dzinndu, ya 1994	U netshedza mbekanyamaitele khulwane ine ya bveledza vhupo vhu konisaho ndisedzo ya dzinndu
Mulayo wa Mbuyedzedzo ya Pfanelo dza Mavu, wa 1994	U netshedza pfanelo dza mbuyedzedzo ya mavu kha vhathu kana zwitshavha zwe zwa dzhielwa pfanelo dzazwo dza mavu na u thoma Khomishini ya Mbuyedzedzo ya Pfanelo dza Mavu
Mulayo wa Dzinndu wa 1997	U tangedza kana u dzhiela nṭha pfanelo ya ndayotewa kha nndu na u talutshedza mishumo na vhudifhinduleli ha muvhuso wa lushaka, wa vundu na wapo malugana na dzinndu
Mulayo wa u Renta Dzinndu wa 1999	U langa vhushaka vhukati ha vhaṅe vha fhethu na vhahiri na u netshedza thandululo ya dziphambano
Mulayo wa u Bvisela Khagala wa Khadzimiso ya Dzinndu na Bondo ya Dzinndu wa, 2000 (Mulayo wa vhu 63 wa 2000)	U tuṭuwedza nyito ya u hadzimiwa i sa taluli, ine ya toḽa u bvisela khagala nga zwiimiswa zwa masheleni mafhungo a malugana na khadzimiso ya dzinndu
Khoudu ya Dzinndu ya 2009	U netshedza ndaela u itela u konisa ndisedzo ya dzinndu
Nzudzanyo yo Tanganelanwaho ya u Bveledza Madzulo a Vhathu a Swikeleleaho ya 2004	U talutshedza nzudzanyo ya mveledziso ya madzulo a vhathu a swikeleleaho kha miṅwaha miṭanu
Mbekanyamaitele ya Nndu dza Vhathu ya 2005	U tuṭuwedza vhupo vhu konisaho ha u ita uri nndu dza vhathu dzi engedzee
Mulayo wa Nndu dza Vhathu wa 2008 (Mulayo wa vhu 16 wa 2008), na Ndaulo dza Nndu dza Vhathu dza 2011	U itela u thomiwa ha Vhulanguli ha Ndaulo ya Vhathu u itela u langa Zwiimiswa zwa Vhudzulo ha Vhathu zwoṭhe (Social Housing Institutions (dziSHI))

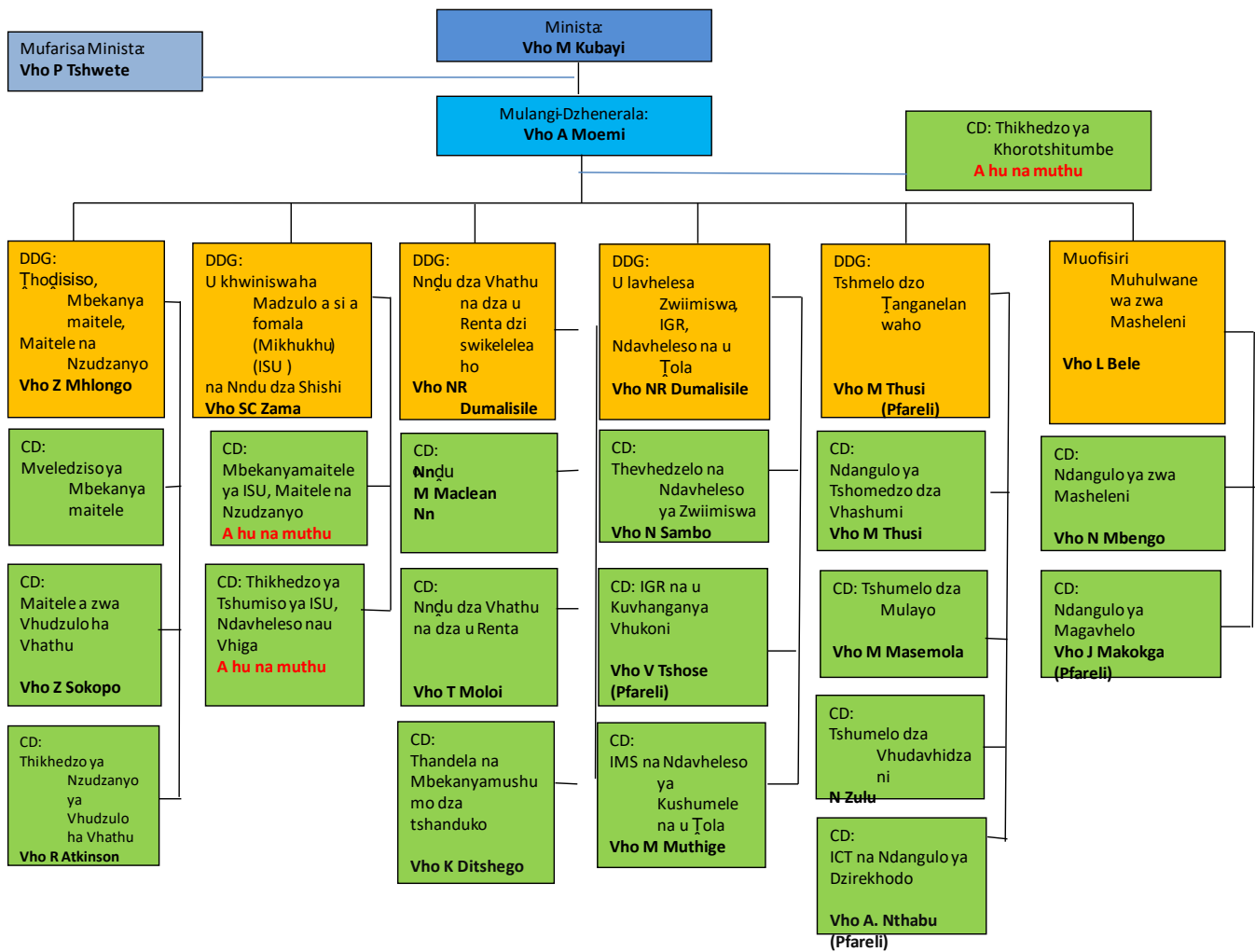
Dzina la mbekanyamaitele kana mulayo	Ndivho
	Ndaulo dzi shumiswa kha u tendelwa kana u tangedzwa ha dziSHI, zwilinganyo zwi pfeseseaho zwa ndalukanyo zwa vhubindudzi, u lavhelesa thevhedzelo, zwilinganyo zwa vhubindudzi zwine zwa do shuma kha sekithara ya nndu dza vhathu
Mulayo wa Zhendedzi la Mveledziso ya Dzinndu wa 2008 (Mulayo wa vhu 23 wa 2008) Ndaulo dza Zhendedzi la Mveledziso ya Dzinndu dza 2014	U tendela u thomiwa ha zhendezi line la do tshimbidza ndaka ya mavu na ndaka ine ya ita tshelede Izwi zwi langa maitele a mulevho wa vhupo ha mveledziso ya dzinndu (priority housing development area (PHDA)), maga kha u bveledza nzudzanyo ya mveledziso ya dzinndu dza ndeme, mihumbulo nga ha ndambedzo; u shumisa milayo; na u thoma u shumisa mveledziso ya Dzinndu na tshumisano vhukati ha Mhasho ya Muvhuso
NDP, 2012	Ndivho dza nzudzanyo ndi u netshedza muhumbulo wa tshifhinga tshilapfu na u talutshedza ndivho dzo lavhelelwaho na u sumbedza mishumo ya sekithara dzo fhambanaho malugana na u fhelisa vhushai na u sa lingana nga 2030
Mulayo wa Ndangulo ya Tshumiso ya Mavu na Nzudzanyo ya Tshikhala wa 2013 (Mulayo wa vhu 16 wa 2013)	U netshedza mutheo wa nzudzanyo ya tshikhala na ndangulo ya tshumiso ya mavu nga ngomu ha RSA
Mulayo wa Khwiniso ya Nndu dza u Renta wa 2014 (Mulayo wa vhu 35 wa 2014)	U khwinisa Mulayo wa u Renta Dzinndu wa 1999, u netshedza milayo na zwilinganyo zwine zwa tshimbilelana na u renta dzinndu, u thoma tshanduko dzo fhambanaho dzine dza do kwama vhushaka vhukati ha vhahiri na mune wa fhethu, zwi toda uri mimasipala yotha i vhe na ofisi dza u renta, u engedza maanda a tshiimiswa tsha u renta, nz.

Dzina la mbekanyamaitele kana mulayo	Ndivho
Mbekanyamaitele ya Vhaswa ya 2015–2020	I netshedza mutheo wa u khwaṭhisedza vhukoni ha zwiimiswa zwa mveledziso ya vhaswa na u dzhenisa mveledziso ya vhaswa kha muvhuso nz.
Ndivhadzamulayotibe ya Pfanelo dza Vhathu vha re na Vhuholefhali wa 2016	I netshedza mutheo wa ndila yo dowealeho malugana na u swikelela pfanelo dza vhathu vhane vha vha na vhuholefhali nga kha u dzhenelela ho livhiswaho khaho hune ha bvisa zwikhukhulisi nahone tshumiso ya dizaini ya u angaredza zwi ita uri mbofho dzi dzheniswe kha Thendelano ya Dzitshakhambumbano malugana na Pfanelo dza Vhathu vhane vha vha na Vhuholefhali na zwi tshimbilelanaho na zwenezwo
Mutheo wa Mveledziso ya Dziḏorobo wo Tanganelanwaho wa 2016	Dzi netshedza mutheo wa u konisa tshandukiso ya tshikhala nga u livhisa nyaluwo ya ḏorobo kha modeḽe wa nyaluwo i bvelaho phanda ya ḏorobo na zwiḏorobwana zwo tsitsikanaho
Ndivho dza Mveledziso i Bvelaho Phanda	Dzi netshedza mutheo wa khuwelelo kha vhoṭhe ya u fhelisa vhushai, u tsireledza dzhango na u khwaṭhisedza uri vhathu vhoṭhe vha na mulalo na mvelaphanda nga 2030. Nga kha khuwelelo "Vha Songo Sia na Muthihi", mashango o ḡikumedzela kha u ṭavhanyisa mvelaphanda kha vhane vha vha vha murahu nga maanda u thoma
Mutheo wa Sendai	U netshedza nzudzanyo malugana na u ita uri zwitshavha zwi vhe zwo tsireledzea na u kona u kondelela zwiwo. U netshedza mivhuso ine ya vha Miraḏo ya nyito dzo khwaṭhaho malugana na uri vha nga tsireledza hani mbuelo dza mveledziso kha zwiwo. U tikedza u fhungudza zwihulwane khombo dzine dza vhangwa nga zwiwo na u lovha ha vhathu, mishumo na mutakalo, na kha ndaka dza ikonomi, dzine dza farea kana dza vhonala, dza vhathu, mvelele na dza mupo, mabindu, zwitshavha na mashango.
Adzhenda 2063	Ndi mutheo wa maitele une wa netshedza nzudzanyo ya tsumbandila na nzudzanyo khulwane malugana na shandukisa Khontinente

Dzina la mbekanyamaitele kana mulayo	Ndivho
	ya Afrika ya vha shango line la netshedza ndivho yalo ya mveledziso ya zwothe i bvelaho phanda na u katela zwinzhi
Adzhenda Ntswa ya Dorobo ya 2016	I netshedza bono la vhothe la vhumatshelo havhudi vhu bvelaho phanda – vhune vhathu vhothe vha vha na pfanelo dzi linganaho na u kona u swikelela mbuelo na zwickhala zwine dorobo dza zwi netshedza, na vhune khaho tshitshavha tsha dzitshaka tsha sedzulusa sisiteme na tshivhumbeo tsha zwickhala zwa dorobo malugana na u swikelela izwi
Mulayo wa Vharengisi vha Ndaka wa 2019 (Mulayo wa vhu 22 wa 2019)	U tendela ndangulo ya vharengisi vha ndaka, u langa u bvela phanda ha Bodo ya zwa Mazhendedzi a Ndaka (Estate Agency Affairs Board (EAAB)) kha tshivhumbeo tshiswa tsha Vhulangi ha Ndaulo ya Vharengisi vha Ndaka na u tendela u shandukiswa ha sekithara ya vharengisi vha ndaka nga kha, vhukati ha zwiñwe, u thomiwa ha tshikwama tsha tshandukiso na senthara ya risetshe nga ha tshandukiso
Nzudzanyo ya Phindulo ya zwa Mbeu, Mugaganyagwama, Ndavheleso, Mutheo wa Thathuvho na Odithi (Gender-Responsive Planning, Budgeting, Monitoring, Evaluation and Auditing (GRPBMEA)) Framework))	U thusa Afrika Tshipembe u swikelela bono lalo la ndayotewa la tshitshavha tshi sa taluli u ya nga mbeu na ndinganyiso ya mbeu, na u khwathisedza netshedzo ya tshomedzo dzo linganaho u itela u maandafhadza vhafumakadzi na ndinganyiso ya mbeu
Mulayo wa Maga a Tsireledzo ya Vharengi vha Dzinndu wa 1998 (Mulayo wa vhu 95 wa 1998)	U netshedza tsireledzo ya vharengi vha dzinndu, u bvela phanda ha Khoro ya Vhuñwalisi ha Vhafhati vha Dzinndu ya Lushaka sa Khoro ya Ndaulo ya u Fhata Dzinndu ya Lushaka, u ñwaliswa ha vhafhati vha dzinndu dzine dza do tsireledzwa nga tshikwama tsha tsireledzo ya dzinndu
Mulayo wa Khwiniso ya Maga a Tsireledzo ya Vharengi vha Dzinndu wa 2007 (Mulayo wa vhu 17 wa 2007)	U tendela vhuñwalisi ho lengaho vhu songo divhadzwaho, u konisa vhafhati vhane vha vha vha u ita khumbelo ya u sa katelwa, u ita uri mbilo dzi katele thanga dzi no bvuda, na u ita

Dzina la mbekanyamaitele kana mulayo	Ndivho
	dziñwe mbetshelo dza u shumisa masheleni a re kha zwi kwama zwo bulwaho kha Mulayo, u itela u lapfisa milandu yo itwaho nga fhasi ha Mulayo wo bulwaho na u khwinisa mbetshelo dza malugana na u sa katelwa na u vhiga khatululo na u netshedza zwi tshimbilelanaho na zwenezwo.
Mulayo wa Ndangulo ya Zwikimu zwa Thaitili dza Khethekanyo wa 2011 (Mulayo wa vhu. 8 wa 2011)	Uyu mulayo u tendela: u khethekanya zwifhato nga zwipiḁa na ndaka yo tanganelanwaho, u wana vhuṇe ha thungo kha zwipiḁa na ndaka yo tanganelanwaho, u thomiwa ha tshiimiswa tsha bindu tsha u langa ndaka yo tanganelanwaho hu tshi itelwa u shumisa milayo, na u thomiwa ha bodo ya ndaulo ya thaitili dza khethekanyo, nz.
Mulayo wa Tshumelo ya Mutsireledzi wa Zwikimu zwa Tshitshavha wa 2011 (Mulayo wa vhu 9 wa 2011)	Uyu mulayo u tendela u thomiwa ha Tshumelo ya Mutsireledzi wa Zwikimu zwa Tshitshavha (Community Schemes Ombud Service (CSOS)), u sumbedza vhuḁifhinduleli na mishumo ya CSOS, na u netshedza ṇḁila dza thandululo dza zwikimu zwa tshitshavha, nz.

7. TSHIVHUMBEO TSHA MUHASHO

5. MISHUMO YA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU

DHS–

- I ta mbekanyamaitele ya lushaka, hu tshi katelwa milayo na zwilinganyo zwa lushaka malugana na mveledziso ya dzinndu.
- Kha lushaka i ta ndivho dza ndisedzo ya dzinndu dza lushaka na u tšutwedza u tiwa ha ndivho dza ndisedzo ya dzinndu dza muvhuso wapo hune zwa vha zwo tea hu tshi tikedzwa zwenezwo.
- I lavhelesa kushumele kwa muvhuso wa lushaka nahone i tshi khou shumisana na MEC muñwe na muñwe, kushumele kwa muvhuso wa vundu na wapo malugana na ndivho dza ndisedzo ya dzinndu na ndivho dza mugaganyagwama.
- I ta mbekanyamaitele dza u renga dzine dza tshimbilelana na tshipida tsha vhu 217 tsha Ndayotewa malugana na mveledziso ya dzinndu.
- I thusa mavundu u bveledza vhukoni ha ndaulo vhune ha tšodea u itela u shumisa zwavhudi maanda avho na kushumele kwa mishumo malugana na mveledziso ya dzinndu.
- I tikedza na u khwaṭhisedza vhukoni ha mimasipala ha u langa mafhungo avho, u shumisa maanda avho na u shuma mishumo yavho malugana na mveledziso ya dzinndu.
- I tšutwedza mafhungo a zwa mveledziso ya dzinndu vhukati ha muvhuso wa lushaka na vhaimeleli vha tshitshavha, dzisekithara na sekithara tšukhu dzine dza netshedza kana dza lambedza thundu na tshumelo dza dzinndu, muvhuso wa vundu na wapo, na vhañwe vhafaramikovhe kha zwa mveledziso ya dzinndu.

6. TSHUMELO DZINE DZA VHA HONE DZA MIRADO YA TSHITSHAVHA DZA U BVA KHA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU

Nga nnda ha mushumo une wa itwa nga mavundu na mimasipala malugana na madzulo a vhathu, zwiimiswa zwi tevhelaho zwo thomiwa u itela u tshimbidza tšodea dza madzulo kana vhudzulo ha vhathu ha sekithara:

`Zwithu zwa ndeme zwine Muhasho wa ita:

- Ndi u thoma na u tikedza mbekanyamaitele na mutheo wa mulayo zwine zwa tšodea malugana na u konisa ndivho dza madzulo a vhathu a swikeleleaho o

tanganelanwaho nahone dzine dza tshimbilelana na ndivho dza muvhuso na vhudifhinduleli ha muhasho, na

- U konisa netshedzo ya nwaha nga nwaha ya vhudzulo ha vhathu, mveledziso ya themamveledziso na u netshedzwa ha vhuṇe ha mavu.

Mimasipala ya vundu na ya dorobo khulwane vho tendelwa u konanya u fhatiwa ha dzinndu nga fhasi ha maanda avho, hu tshi khou shumiswa magavhelo ane a bva kha Muhasho. Izwi zwi vha ita uri vha vhe vhafaramikovhe vha vhuimo ha ntha kana vhane vha dzhielwa ntha sa izwi Muhasho wo disendeka ngavho malugana na ndisedzo ya zwikhala zwa dzinndu. Muhasho u netshedza thikhedzo yo linganaho nga kha mveledziso ya mulayo na mitheo ya mbekanyamaitele, nzudzanyo dza bindu dzo tendelwaho, ndavheleso na tholo ya tshumelo dzo netshedzwaho.

Zwiimiswa zwa madzulo a vhathu zwi thusa Muhasho malugana na u ita mushumo wawo. Hafhu ndi zwa ndeme ngauri zwi lavhelela uri Muhasho u netshedze ndambedzo malugana na u thoma thandela dza madzulo a vhathu na maitele. Malugana na tswikelelo, Muhasho, u tshi khou shumisana na zwiimiswa, wo bvedza thandela dza madzulo a vhathu dzine dza katela Mbekanyamushumo ya Thikhedzo ya Vhathu ya zwa Masheleni (Finance-Linked Subsidy Programme (FLISP), Maitele a Dzinndu dza Vhathu (PHP), Mbekanyamushumo ya u Khwinisa Vhudzulo vhu si ha Fomaḽa (Mikhukhu), Tshikwama tsha Khadzimiso ya Dzinndu dza Mahayani, thandela dza u disa tshanduko na thikhedzo dza muthu.

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
Vhulanguli ha Ndaulo ya Vharengisi vha Ndaka (Property Practitioners Regulatory Authority (PPRA))	• U laula vhudifari ha vharengisi vha ndaka kha u shumisana na vharengi; • U laula vhudifari ha vharengisi vha ndaka kha zwa u maketa, u langa, u hirisa, u lambedza, u rengisa na u renga ndaka dzenedzo; • U laula na u khwaṭhisedza uri hu na thevhedzelo ya mbetshelo dza Mulayo;	Vharengi vha dzinndu, vhafhati vha dzinndu na mazhendedzi a ndaka	DHS, ofisi dza PPRA

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
	• U khwaṭhisedza uri vharengi vho tsireledzea kha maitele a si avhuḍi na ane a nga ita uri hu vhe na ndaṭiso sa zwe zwa ṭalutshedziswa zwone kha tshipiḍa tsha vhu 62 na tsha vhu 63 tsha Mulayo; • U laula vhuḍifari vhufhio kana vhufhio vhune ha wela nga fhasi ha mukano wa Mulayo malugana na vharengisi vha ndaka na vharengi kha uyu maraga; • U tendela pfunzo, vhugudisi na mveledziso ya vharengisi vha ndaka na vharengisi vha ndaka vhane vha si vhe na tshenzhemo; • U gudisa na u ḍivhadza vharengi nga ha pfanelo dzavho sa zwe zwa ṭalutshedziswa zwone kha tshipiḍa tsha vhu 69 tsha Mulayo; na • U shumisa maga u khwaṭhisedza uri sekithara ya ndaka yo shandukiswa sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha Ndimu ya vhu 4 ya Mulayo		
Tshumelo ya Muimeleli wa Tshikimu tsha Tshitshavha (Community Schemes Ombud Service (CSOS))	• U khwaṭhisedza vhuḍiḥwalisi na thevhedzelo ya zwikimu zwa tshitshavha; • U ṇetshedza thandululo ya phambano ya zwikimu zwa tshitshavha.	Koporasi ya tshiimiswa tsha tshikimu tsha tshitshavha, vhane vha yuniti ya tshikimu tsha tshitshavha,	DHS, ofisi dza CSOS

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
	• U laula, u lavhelesa na u laula ndeme ya mañwalo a kuvhusele kwa zwikimu. • U tshogomela, u vhulunga na u netshedza tswikelelo kha tshitshavha nga kha e lekithironiki kana nga dziñwe ndila kha mañwalo a kuvhusele; na • Sesheni dza vhugudisi dza vhahatuli, vhakonanyi na vhafaramikovhe	Vhafaramikovhe vha tshikimu tsha tshitshavha, ndi uri vhañe na vhahiri	
Zhendedzi la Mveledziso ya Dzinndu (Housing Development Agency (HDA))	• U bveledza nzudzanyo ya mveledziso ine ya do tangedzwa nga Minista a tshi khou eletshedzana na Vhulanguli ho teaho kha mavundu na mimasipala • U bveledza nzudzanyo dza maitele malugana na u wana na u vha na mavu ane a vha a tshitshavha, a phuraivethe na a muvhuso o lugelaho mveledziso ya vhudzulo na ya tshitshavha. • U dzudzanya mañwalo o teaho ane a tea u dzhielwa ntha na u tangedzwa nga Vhulanguli ho teaho sa musi zwi tshi do vha zwi tshi todiwa u ya nga miñwe milayo ine ya vha yo tea. • U lavhelesa mvelaphanda ya mveledziso ya mavu na ndaka ya u bveledza vhudzulo vhu swikeleleaho • U khwinisa vhukoni ha mirado ya muvhuso hu tshi katelwa u fhirisa zwikili u	Vharengi vha dzinndu, vhabveledzisi na mirado ya muvhuso (Mihasho ya Lushaka, Mimasipala na Dzikorobo)	DHS, Muhasho wa vundu wa madzulo a vathu (provincial department of human settlements)) (PDHS), mimasipala, ofisi dza HDA

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
	itela u vha konisa u swikelela tḥoḏea dza ndḱisedzo ya dzinndu • U khwaṱhisedza uri hu vha na tshumisano na u tshimbilelanisa na u tḱanganyisa vhukati ha mivhuso malugana na tshumelo dza mveledziso dza dzinndu. • U wana, u renga na u bveledzisa na u nṱetshedza mavu a tshitshavha, a phuraivethe na a muvhuso malugana na mveledziso ya vhudzulo na vhudzulo. • U thoma thandela dzi no nga dzenedzo mus i zwo tea, hu tshi katelwa na thuso malugana na thendelo dzine dza tḥoḏea malugana na mveledziso ya dzunndu. • Konṱiraka na muraḏo ufḥio kana u fhio wa muvhuso malugana na u renga mavu ane a vha hone a nndu dza vhudzulo na mveledziso ya tshitshavha u itela u bveledza madzulo a vhathu a swikeleleaho. • U thusa miraḏo ya muvhuso ine ya khou shumana na zwa mveledziso ya dzinndu dzi songo fhelaho nga tshifhinga tsha thandela tshe tsha vha tsho lavhelelwa.		

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
	• U thusa mirado ya muvhuso nga u khwinisa fhethu ha mikhukhu; na • U thusa mirado ya muvhuso nga u thonifha thandululo dza dzinndu kana dza vhdzulo dza shishi.		
Khoro ya Vhuñwalisi ha Vhafhati vha Dzinndu ya Lushaka (National Home Builders' Registration Council (NHBRC))	• U laula vhupo ha u fhati dzinndu nga kha maitele a u ñwalisa dzinndu na vhafhati vha dzinndu; • U tsireledza vharengi vha dzinndu malugana na u khakhea kha zwifhato nga kha vhatoli vha zwifhato na ndaulo ya ndaulo ya tshikwama tsha waranti (phulufhedziso; • U tutsuwedza thekhinolodzhi ntswa dza u fhati dzinndu; na; • U vhea zwilinganyo zwa u fhati dzinndu na u khwinisa vhukoni ha vhafhati vha dzinndu nga kha vhugudisi	Vharengi vha dzinndu na vhafhati vha dzinndu	DHS, PDHS, mimasipala, ofisi dza NHBRC
Koporasi ya Ndambedzo ya Dzinndu ya Lushaka (National Housing Finance Corporation (NHFC))	• U netshedza thandululo ntswa dza dzinndu dzi swikeleleaho kha maraga wa dzinndu dza vhatu vhane vha hola muholo wa fhasi na wa vhukati malugana na tshumelo dzi tevhelaho: ▪ Khadzimiso dza u renta ha phuraivethe; ▪ Zwiimiswa zwa u rentisa ndu dza vhatu;	Zwiimiswa zwa ndu dzo fhatelwaho vhatu vha miholo ya fhasi, zwiimiswa zwa ndu dza vhatu, vhabveledzisi, vha konanyi vha bannga dzi si dza u rengisa na bannga dzine	

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
	▪ Ndambedzo ya tshifhinga tshipfufhi ya vhabveledzisi; ▪ Holosela ya zwiimiswa zwa nn̄u dzo fhatiwaho nga nd̄ila ine dzi nga engedzea; ▪ Holosela ya zwiimiswa zwa vhuṇe; na ▪ Ndangulo ya FLISP • U konisa miṭa ine ya hola muholo wa fhasi u swikelela tshikolodo tsha zwa dzinnd̄u; • U shuma sa holosela ya u hadzimisa na u swikelela vhuḍifhinduleli nga u ṇetshedza khadzimiso nga kha vhakonanyi vhane vha rengisa kha maraga ho livhiswaho khawo wavho uri i shumiselwe kha u engedzedza dzinnd̄u; • U ṇetshedza ndambedzo ya tshifhinganyana kha vhorakont̄iraka vhaṭuku, vha vhukati na vhorakont̄iraka vha kale vhane vha fhaṭa dzinnd̄u dza vhane vha hola miholo miṭuku na ya vhukati na zwishumiswa zwa tshitshavha zwi no yelana na zwenezwo na themamveledziso na; • U ṇetshedza mbekanyamushumo na tshumelo dza ndangulo ya tshikwama.	dza hadzimisa miṭa i shayaho. Vhakonanyi vha bannga dzi si dza u rengisa	DHS, PDHS, mimasipala, ofisi dza NHFC (RHLF yo ṭanganywa na NHFC u bva nga la 1 Tshimedzi 2018)

Zwiimiswa	Tshumelo	Dzikilaente	U wana tswikelelo kha tshumelo kha
Vhulanguli ha Ndaulo ya Nn̄u dza Vhathu (Housing Regulatory Authority (SHRA))	• U laula sekithara ya nn̄u dza vhathu Afrika Tshipembe; • N̄isedzo ya nn̄u dza u renta kha zwigwada zwine zwa hola muholo wa fhasi u ya kha wa vhukati; • U swikelela tshikhala, ikonomi na u t̄anganyiswa ha vhathu vha vhupo ha dzidoroboni Afrika Tshipembe; na • U tendela, u laula na u lifha zwothe magavhelo a khephithala na vhubindudzi ha tshiimiswa (Vhubindudzi ha Tshiimiswa na Gavhelo la Khephithala la u fhatulula nga vhuswa)	Zwiimiswa zwa nn̄u dza vhathu, vhabveledzisi vha phuraivethe	DHS, PDHS, mimasipala, ofisi dza SHRA

7. MBEKANYAMUSHUMO DZA MUHASHO

7.1. Dzimbekanyamushumo

Mbekanyamushumo 1: Ndaulo	Ndivho: U netshedza vhurangaphanda na tshumelo dza thikhedzo ya ndaulo kha Muhasho Mvelelo: • muvhuso wo tanganelanwaho une wa shuma zwavhudi • dzinndu dzi fushaho na vhupo ha u dzula ha maimo a ntha
Mbekanyamushumo 2: Nzudzanyo ya Mbekanyamushumo ya Madzulo a Vhathu o Tanganelanwaho na Mbekanyamushumo ya Mveledziso	Ndivho: U langa mveledziso ya mbekanyamaitele, u dzudzanya na u todzisa kha u bveledzwa ha madzulo a vhathu o tanganelanwaho malugana na u bveledzisa madzulo a vhathu, u lavhelesa mbekanyamaitele ya mveledziso ya vhudzulo yo tanganelanwaho, u lavhelesa ndisedzo ya mbekanyamushumo ya madzulo o tanganelanwaho, u lavhelesa zwiimiswa zwa tshitshavha na u konanya tshumisano ya mivhuso na vhafaramikove. Mvelelo: • u shandukiswa ha tshikhala nga kha thanganelano ya mbekanyamushumo ya zwinzhi zwine zwa tea u itwa nga u tavhanya (priority development areas (dziPDA)) • nndu dzi fushaho na vhupo ha u dzula ho khwiniswaho ha maimo a ntha • u shandukiswa ha tshikhala nga kha thanganelano ya mbekanyamushumo ya zwinzhi zwine zwa tea u itwa nga u tavhanya
Mbekanyamushumo 3: Mbekanyamushumo ya Madzulo a Vhathu a si a Foma (Mikhukhu)	Ndivho: U netshedza mbekanyamaitele, nzudzanyo na thikhedzo ya vhukoni ha u khwinisa vhudzulo vhu si ha foma, na u lavhelesa tshumiso ya Mbekanyamushumo ya u Khwinisa Vhudzulo vhu si ha Foma (Mikhukhu) u ya nga Volumu ya vhu 4, Tshipida tsha vhu 3 tsha Khoudu ya Dzinndu ya 2009 Mvelelo: • dzinndu dzine dza fusha na vhupo ha u dzula ha maimo a ntha ho khwiniswaho
Mbekanyamushumo 4:	Ndivho:

Mbekanyamushumo ya Dzinndu dza u Renta na dza Vhathu	u tšutšwedza netshedzo ya nndu dza u renta dzi swikeleleaho na u bveledza vhukoni kha sekithara ya nndu dza u renta nga kha tshumisano ya mivhuso na vhuṭanzi ho ḡisendekaho nga ṭhodiṣiso. Mvelelo: • dzinndu dzi fushaho na vhupo ha u dzula ho khwiniswaho ha maimo a nṭha
Mbekanyamushumo 5: Mbekanyamushumo ya Nndu dzi Swikeleleaho	Ndivho: U tšutšwedza netshedzo ya ndambedzo ya nndu dzi swikeleleaho, u lavhelesa kana u monithara zwithu zwine zwa shandukisa maraga na u bveledza ṭhodiṣiso na mbekanyamaitele dzine dza fhindula malugana na ṭhodea dzenedzo. U lavhelesa zwiimiswa zwa ndambedzo ya dzinndu zwine zwa vha nga fhasi ha Minisiṭa Mvelelo: • tsireledzo ya vhuṇe ha ndaka • nndu dzi fushaho na vhupo ha u dzula ho khwiniswaho ha maimo a nṭha

8. ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUKWAMANI

8.1. Muofisiri wa Mafhungo

Dzina: Dr A Moemi
 Luṭingo: +27 12 412 1386
 Emeili: InformationOfficer@dhs.gov.za

8.2. Vhafarisa Muofisiri wa Mafhungo

Dzina: Ms RM Thaga
 Luṭingo: +27 12 444 9012
 Emeili: DeputyInformationOfficer@dhs.gov.za

8.3. Zwidodombedzwa zwa u angaredza zwa vhukwamani ha tswikelelo ya mafhungo

Emeili: paia@dhs.gov.za
popia@dhs.gov.za

8.4. Ofisi Khulwane ya Lushaka

Adirese ya Poswo:	Private Bag X644 PRETORIA 0001
Adirese ya Fhethu:	Govan Mbeki House 240 Justice Mahomed Street PRETORIA 0002
Luṭingo:	0800 146 873
Fekisi: N/A	
Emeili:	info@dhs.gov.za
Webusaithi	www.dhs.gov.za

9. TĤALUTSHEDZO YA NDULAMISO DZOṬHE DZINE DZA VHA HONE MALUGANA NA U DZHIA MAGA KANA U KUNDELWA U DZHIA MAGA NGA MUHASHO WA ZWA MADZULO A VHATHU

12.1 Khaṭhululo ya nga ngomu

Muhumbeli ane a vha a songo fushea nga tsheo yo dzhiwaho nga IO kana DIO ya u hanela khumbelo ya tswikelelo ya mafhungo a nga vhiga khaṭhululo ya nga ngomu kha Minisiṭa (Vhulanguli Vhuhulwane) wa Madzulo a Vhathu malugana na tsheo yo dzhiwaho.

12.2 U vhiga khaṭhululo ya nga ngomu

Khaṭhululo ya nga ngomu:

- i tea u vhiḡwa hu sa athu fhela maḡuvha a 60 nga murahu ha mus i muhumbeli a tshi vha o ḡivhadzwa nga ha tsheo ye ya dzhiwa malugana na khumbelo,
- i tea u ḡadziwa kha fomo ya khaṭhululo ya nga ngomu yo randelwaho ya vhu 4 yo ṭumetshedzwaho kha Muengedzo wa B kha uyu Manyuwaḡa wa PAIA nahone i dovha hafhu ya wanala kha webusaithi ya DHS [www.dhs.gov.za] kana kha webusaithi ya Mulauli wa Mafhungo arali yo humbelwa,
- i tea u ḡadzwa nga vhuḡalo kha fomo yo randelwaho ya khaṭhululo ya nga ngomu i tshi khou sumbedza tsheo ine khaṭhululo ya nga ngomu ya khou vhiḡelwa yone,
- u tea u saina kha tshikhala tsho netshedzwaho kha fomo ya khaṭhululo ya nga ngomu,
- i tea u rumelwa kha DIO nga kha zwidodombedzwa kana aḡirese ya vhukwamani yo netshedzwaho kha uyu manyuḡaḡa.

12.3 U rumela khaṭhululo ya nga ngomu kha vhulanguli

- DIO hu saathu fhela maḡuvha a 10 a mushumo o ṭanganedza khaṭhululo ya nga ngomu, u tea u rumela khaṭhululo ya nga ngomu khatihi na mbuno dza tsheo yawe malugana na khumbelo kha Vhulanguli ho teaho.
- Vhulanguli ho teaho vhu tea u dzhiela nṭha na u dzhia tsheo nga ha khaṭhululo ya nga ngomu hu sa athu fhela maḡuvha a 30 nga murahu ha mus i nḡivhadzo ya khaṭhululo ya nga ngomu yo ṭanganedzwa.
- Tsheo ya Vhulanguli ho teaho i tea u khaṭhisedza kana u vhetshela thungo tsheo ya DIO kana, hune zwa vha zwo tea, ha dzhiwa tsheo ntswa.

10. TSUMBANDILA NGA HA URI PAIA I NGA SHUMISWA HANI NA URI VHA NGA WANA HANI TSWIKELELO YA TSUMBANDILA

- Mulauli/Mulangi u ya nga tshipida tsha vhu 10(1) tsha PAIA, o khwinisa na u ita uri Tsumbandila nga ha uri PAIA (Tsumbandila) i shumiswa hani, nga tshivhumbeo na ndila zwine zwa vha zwo leluwa u pfesesa, nga ndila ine zwa do vha zwi tshi todiwa nga muthu ane a toda u shumisa pfanelo ifhio kana ifhio yo sumbedzwaho kha PAIA na POPIA.
- Tsumbandila i wanala nga nyambo dzothe dza tshiofisi.
- Tsumbandila yo bulwaho afho ntha i na thalutshedzo ya–
 - ndivho dza PAIA na POPIA,
 - adirese ya tshitarata na ya poswo, nomboro ya founu/luṱingo na fekisi na, arali zwi hone, adirese ya poswo ya elekithironiki zwa–
 - Muofisiri wa Mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso tshiṱwe na tshiṱwe, na
 - Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo wa tshiimiswa tshiṱwe na tshiṱwe tsha muvhuso na tsha phuraivethe o tholiwaho u ya nga tshipida tsha vhu 17(1) tsha PAIA na tshipida tsha vhu 56 tsha POPIA,
 - Maitele kana ndila na tshivhumbeo tsha khumbelo ya–
 - u swikelela rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso yo sumbedzwaho kha tshipida tsha vhu 11,
 - swikelela rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso tsho sumbedzwaho kha tshipida tsha vhu 50,
 - thuso ine ya vha hone u bva kha Muofisiri wa Mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso u ya nga PAIA na POPIA,
 - thuso ine ya vha hone u bva kha Mulauli u ya nga PAIA na POPIA,
 - ndulamiso dzothe kha mulayo ine ya vha hone malugana na u ita kana u kundelwa u ita malugana na pfanelo kana mushumo we wa netshedzwa kana u kombetshedzwa nga PAIA na POPIA, hu tshi katelwa na maitele a u vhiga–
 - khatḥululo ya nga ngomu,
 - mbilaelo kha Mulauli, na
 - khumbelo khothe malugana na tsheo yo dzhiwaho nga muofisiri wa mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso, tsheo nga ha khatḥululo ya nga ngomu kana tsheo yo dzhiwaho nga Mulauli kana tsheo yo dzhiwaho nga thoho ya tshiimiswa tsha phuraivete,

- mbetshelo dza tshipiḁa tsha vhu 14 na tsha vhu 51 zwine zwa ṭoḁa uri tshiimiswa tsha muvhuso na tsha phuraivete zwi bveledze manyuaḁa na uri manyuaḁa wonoyo u ḁo swikelelwa hani,
- mbetshelo dza tshipiḁa tsha vhu 15 na tsha vhu 52 dzine dza ṇetshedza zwigwada kana khethekanyo dza u bvisela khagala dzirekhodo nga u tou funa nga zwoṭhe tshiimiswa tsha muvhuso na tsha phuraivete,
- nḁivhadzo dzo bviswa u ya nga tshipiḁa tsha vhu 22 na tsha vhu 54 malugana na mbadelo dzine dza tea u badelwa malugana na khumbelo ya tswikelelo, na
- ndaulo dzo itwaho u ya nga tshipiḁa tsha vhu 92.

Miraḁo ya tshitshavha vha nga ṭola kana vha ita dzikhophi dza Tsumbandila u bva kha ofisi dza muvhuso kana dza phuraivete, hu tshi katelwa ofisi ya Mulauli, nga tshifhinga tsha mushumo. Tsumbandila i nga wanala u bva kha Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo kana u bva kha webusaithi ya Mulauli (www.inforegulator.org.za).

Khophi ya Tsumbandila na yone i wanala nga nyambo mbili dza Afrika Tshipembe kha ofisi yashu arali tshitshavha tshi tshi ṭoḁa u i vhona nga tshifhinga tshashu tsha u shuma. Vha humbelwa uri vha shumise Muengedzo C kha uyu Manyuaḁa wa PAIA u humbela khophi ya Tsumbandila kha DHS. A vha badeli tshithu musi vha tshi humbela khophi ya Tsumbandila.

11. ṬHALUTSHEDZO NGA HA THERO NA KHETHEKANYO DZINE MUHASHO WA VHA NA REKHODO DZADZO NA KHETHEKANYO DZA REKHODO DZINE MUHASHO WA VHA NADZO

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero iṇwe na iṇwe
MUTHEO WA MULAYO NA NDAULO	- Mulayo wa DHS (Milayotibe. Milayo, dzindaulo, Mabammbiri a nyambedzano, Mvetamvetothangeli, Nḁivhadzamulayotibe, Khoudu dza Mushumo)
NZUDZANYO NA NDAULO	- Vhudiḁhinduleli ha Muhasho - ṇetshedzo ya maanda - Mafhungo a Tshiimiswa - Nzudzanyo na Ndavheleso ya kushumele kwa dzangano - Ndangulo ya risiki - U lwa na vhuada na vhufhura - Ndangulo ya tsireledzo

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero inwe na inwe
	- Odithi/Tholo dza nga ngomu - Tshandukiso ya dzangano - Mutakalo na tsireledzo ya dzangano - Ndangulo ya zwiwo - Thevhedzelo, tshumiso na ndavheleso - Maitele a kushumele kwa Tshilinganyo
TSHOMEDZO DZA VHASHUMI	- Ndaulo ya zwickhala zwa mushumo, u thoma na u dzudzanya - U tiwa ha nyimele dza tshumelo - Zwickhala na u thola - Mveledziso ya tshomedzo dza vhashumi - U dzudzanya, u shumisa, u laula na u lavhelesa - Ndangulo ya kushumele na mveledziso - Mushumo na vhushaka ha vhashumi - Mafhungo a u shandukisa vhashumi - Tshumelo dza EHW & OHS
NDANGULO YA MASHELENI	- Mugaganyagwama (nyanganyelo ya tshinyalelo ya lushaka ya madzulo a vhathu) - Sisiteme ya Mbalelano ya Mutheo (Basic accounting system (BAS)) - Thevhedzelo ya zwa masheleni (Vhufaragwama, Mutolambalelano Nyangaredzi, u bvisela khagala na milevho) - Tholo/odithi dza zwa masheleni - Mbuelo - Dzimbito na ndifho - Sisiteme ya vhakolodi - Magavhelo a nyimele na ndangulo ya masheleni - Mafhungo a zwa bannga - Khonanyo ya dziakhaunthu - Financial irregularities - Thuso ya zwa masheleni (magavhelo na ndambedzo) - Zwitatamennde zwa masheleni - Faili dza ndaulo ya ndozwo - Manwalo a mbadelo - Dzhenala dza u angaredza - Mbilo dza S&T - Zwitatamennde zwa masheleni nga ha Tshikwama tsha Dzinngu tsha Afurika Tshipembe

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero inwe na inwe
	- Betshe dza mbadelo na dzidzhenala - Tshinyalelo dzi songo teaho - Dzitshinyalelo
NDANGULO YA NDUNZHENDUNZHE YA NDISEDZO	- Dzibidi na dzikontiraka (makumedzwa, thodea, khungedzelo, zwiphuga, dzikomiti na thendelo dza ICT) - Thodea na u renga (dzikhothesheni, dzioda na u renga) - Ndangulo ya ndaka - Nzudzanyo dza u renga (Faili nga nthihi) - Dziredzhisita (zwi katela dzibidi, rekhodo dza dathabeisi ya vhadisedzi (zwi a dzhenelana), rekhodo dza mbadelo, mabambiri a u vhala tshitoko tshi re hone, vhudikumedzeli, zwo kuvhanganywaho na zwikolodo, tshitatamennde tsha mbadelo hu sa tendelanwi nadzo) - Dzioda na mbadelo (dzisisiteme, dziinvoisi, dziSLA, u vhala tshitoko kana thundu ine ya vha hone (nzudzanyo) , u renga) - Mbadelo dza dziinvoisi hu sa athu fhela maduvha a 30 - Redzhisita ya ndaka i sa sudzulusei, ndaka yo rengiswaho, mabambiri a u vhala thundu, ndaka na mutevhe wa thundu dzi re hone, khonanyo dza nwedzi, u pfulusa ndaka, u fhirisa vhudifhinduleli ha u langa ndaka, khonanyo dza nwedzi, muvhigo wa u xela ha ndaka) - U renga/u rengisa zwiendedzi zwa muhasho
TSHUMELO DZA VHUENDI NA ZWIENDEZI	- U enda - Tshiendedzi (zwiendedzi zwa muvhuso, rekhodo dza tshiofisi na tshiendedzi tsho hiriwaho)
NDANGULO YA TSHOMEDZO	- Zwifhato, mavu na ndaka (ndivhadzo ya thodea na tsenguluso, nzudzanyo na disaini, u renga na u hirisa ofisi vhudzulo ha vhaofisiri, netshedzo, thogomelo na netshedzo na u thirantsifera pfanelo ya vhune ha ndaka) - Tshishumiswa na dziinwe tshumelo (u dzhenisa, u lugisa na u thogomela) - U kona u shumisa fulufulu zwavhudi na u thogomela (nzudzanyo, ndangulo, tholo na mivhigo) - Thogomelo, u lavhelesa na tholo (tshumelo dza mudagasi, dziphaiphi, ndaulo ya zwikhokhono, tshumelo dza ndondolamutakalo na u kunakisa) - Mivhigo

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero inwe na inwe
TSHUMELO DZA NDANGULO YA MAFHUNGO	- Memorandamu wa khabinete (Hu tshi katelwa na Thaitili Didi na Mbuyedzedzo) - Mbudziso dza phalamennde - Zwivhumbeo zwa phalamennde - Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo (PAIA) - Ndangulo ya dzirekhodo - Ndangulo ya mafhungo a sekithara - Ndangulo ya ndivho - Laiburari - Thekhinolodzhi ya Mafhungo na Dzisisiteme - Tsiredzo ya mafhungo a Vhune (Protection of Personal Information (POPIA))
VHUDAVHIDZANI	- Mbekanyamaitele ya Vhudavhidzani - Nyandadzo - Mbonalo, Tswayo na Khungedzelo - Ndila ya vhudavhidzani - Zwiitei, mafulo, u rwela tari na mbekanyamushumo dza khungedzelo (hu tshi katelwa zwipitshi zwa Minisiṱa na Mufarisa Minisiṱa na zwifanyiso) - Mivhigo
TSHUMELO DZA MULAYO	- Mihumbulo ya zwa mulayo - U tholiwa ha vhaḍivhi vha mulayo - Mbilo, milandu na khaṱhululo - Vhutshutshisi - Tsheo ya Khothe - Mvetamveto na Tsedzuluso ya maṱwalo a zwa mulayo/konṱiraka - Memorandamu wa thendelo - Thendelano ya Dzitshakha - Thendelano dza Vhuimo ha Tshumelo - Khwiniso - Mbekanyamaiteley a Ndangulo ya konṱiraka
U DZHENELA NA U FARA MIṬANGANO	- Miṱangano ya phalamennde - Miṱangano ya ndangulo - Komiti dza khamphani kana dzangano - Komiti dza vundu na komiti dza sekithara na dziphaneḽe - Miṱangano ya zwigwada zwiṱuku, tshigwada tsha Mushumo na Zwigwada zwa u Shuma

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero inwe na inwe
	- Miṭangano ya foramu - Dziseminara, dzikhoniferentsi na miṭangano - Khoro dza sekithara na zwigwada zwa Referentsi - Dzikhomishini na dzibodo - Miṭangano ya Tshiimiswa
TSEDZULUSO DZA U LAVHELESA NA U ṬOLA NA MVELELO	- Notsi dza u shuma dza ṅwaha - Sisiteme ya tsedzuluso ya u lavhelesa, u ṭola na mvelelo (Monitoring, evaluation and impact assessment (MEIA)) - U ṭola, u sedzulusa na u lavhelesa - Mivhigo (ya ṅwedzi, kwotara, ṅwaha na mutheo wa Maitele a tshifhinga tsha vhukati)
MVELEDZISO YA MBEKANYAMAITELE, THUSO NA ṬHODĪSISO	- Mveledziso ya mbekanyamaitele - Thuso ya mbekanyamaitele - Ṭhodĭsiso ya Mbekanyamaitele - U dzhenelela ha Sekithara na thuso - Mivhigo (ṭhodĭsiso na muhumbulo)
NZUDZANYO YA MADZULO A VHATHU	- Nzudzanyo ya Mveledziso ya Madzulo a Vhathu ya Lushaka yo Ṭanganedzwaho (Nzudzanyo ya Bindu ya Lushaka) - Nzudzanyo ya Gavhelo la Mveledziso ya Madzulo a Dziḍoroboni yo Ṭanganedzwaho (Nzudzanyo ya Bindu ya Lushaka) - Municipal Planning Approved Provincial and Municipal Informal Settlements Upgrading Partnership Grant Plans. (National Business Plans) - Nzudzanyo ya Vhupo ha Dziḍoroboni na Tsumbandila ya Disaini
MBEKANYAMUSHUMO YA TSHUMISO YA THIKHEDZO NA NDAVHELESO	- U khwinisa vhudzulo ha vhathu vhu si ha fomaḷa (mikhukhu (zwi katela nzudzanyo, tshumiso, khonanyo na thikhedzo) - Dziṅwe Mbekanyamushumo dza Sekithara na Thandela - Ndangulo ya zwiwo
NDINGANYISO NA THANDELA DZA NDEME	- Ndinganyiso ya madzulo a vhathu - U tshimbidza thandela dza ndeme
DZINNDU DZA U RENTA NA MAITELE A MADZULO A VHATHU	- Mbekanyamushumo dza madzulo a vhathu a u renta (dzibodokatela na thikhedzo ya muhirisi) - Thikhedzo na Ndavheleso ya Tshiimiswa - Maitele a Madzulo a Vhathu (People Human Settlement Process (PHSP))

Thero dzine tshiimiswa tsha vha na rekhodo dzadzo	Khethekanyo dza rekhodo dzine dza vha hone kha thero inwe na inwe
	- Mbekanyamushumo ya Nn̄du dza u Renta dza Phuraivethe - Mbekanyamushumo dza Nn̄du dza u Renta dza Muvhuso - Khothe dza Nn̄du dza u Renta - Nдавheleso ya Mveledziso ya Nn̄du dza Phuraivethe - Mveledziso ya Nn̄du dza u Renta dza Muvhuso - Yuniti dza Vhudzulo dza Tshitshavha
MAITELE A SEKITHARA YA MADZULO A VHATHU	- Mutheo wo khwiniswaho wa maitele a tshifhinga tsha vhukati wa, 2019–2024
VHUSHAKA HA VHAFARAMIKOVHE NA NZUDZANYO	- Miṭangano, Mbadelo na Vhudavhidzani - Vhafaramikovhe vha Sekithara, Thendelano na Tshumisano - Tswikelelo dza Tshitshavha na Mbekanyamushumo dza Thikhedzo - IGR na Vhushaka vhukati ha Mabindu kana Madzangano - Mivhigo
MVELEDZISO YA U KHWINISA MADZULO A VHATHU	- Mbekanyamushumo dza maitele o shumiswaho nga mbekanyamaitele - U vhuedza na u ṅea tshitshavha maanda (hu tshi katelwa tshumiso na tshumisano, tsedzuluso, ndavheleso na u ṭola) - U ita uri sekithara i vhe ya phurofeshinala - U bveledza vhukoni ha tshiimiswa - Mbekanyamushumo dza maitele o shumiswaho a mbekanyamaitele - U vhuedza na u ṅea tshitshavha maanda (hu tshi katelwa tshumiso na tshumisano, tsedzuluso, ndavheleso na u ṭola) - U ita uri sekithara i vhe phurofeshinala - U thomiwa na u shumiswa ha senthara ya madzulo a vhatu ya vhukoni ha u ṭodisisa ha maimo a ṅha - Mveledziso ya vhukoni ha tshiimiswa - Pfufho dza Govan Mbeki (Mutheo na Nzudzanyo ya Tshumiso) - U kuvhanganya Nḍivho - U thomiwa na u shumisa Vhukoni ha Ṭhodisiso ya Maimo a ṅha ha senthara ya Madzulo a Vhatu - Mivhigo
MBEKANYAMUSHUMO DZA MADZULO A VHATHU DZO DZHENELANAHO NA THANDELA	- Thandela dzine dza ḡisa tshanduko khulwane - Ḍorobo dza migodi - Thandela dza u vhuyedzedza Thaitili dza vhuṅe - U ṅea maanda masipala

**12. KHETHEKANYO DZA DZIREKHODO DZA MUHASHO WA MADZULO A
VHATHU WA LUSHAKA DZINE DZA NGA WANALA MUTHU A SONGO THOMA
A ITA KHUMBELO YA TSWIKELELO**

Khethekanyo	Lushaka lwa liṁwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
Liṁwalo la thendara	- Thendara yo kungeledzwaho - Dzina la mubidi o bvelelaho - Bidi dzo netshedzwaho - Dathabeisi ya vhukati ya netshedzo - Thendara dzo valiwaho - Dzibidi dza zwino	X	
Mulayo/ Dzindaulo	- Mulayo wa Muhasho wa Madzulo a Vhathu: <u>Milayo: (mutevhe a wo ngo fhelela)</u> ▪ Manyuala wa vhugudisi wa vhaofisiri vha masipala nga ha Mulayo wo Khwiniswaho wa Nṁḁ dza u Renta ▪ SLA: vhugudisi ha vhaofisiri vha ha masipala nga ha Mulayo wa Nṁḁ dza u Renta wo Khwiniswaho ▪ Mulayo wa Dzinṁḁ ▪ Mulayo wa Dzinṁḁ dza Vhathu ▪ Mulayo wa Khwiniso ya Maga a Tsireledzo ya Vharengi vha Dzinṁḁ, 2007 ▪ Mulayo wa Khwiniso ya Zwikimu zwa Thaitili dza Khethekanyo, wa 2011 ▪ Mbekanyamushumo ya Nṁḁ dza u Renta dza Phuraivethe ▪ Mbekanyamushumo ya Nṁḁ dza u Renta dza Muvhuso ▪	X	

Khethekanyo	Lushaka lwa lihwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
	▪ Khothe dza Ndu dza u Renta ▪ Ndavheleso ya Mveledziso ya ndu dza u Renta dza Phuraivethe ▪ Mveledziso ya Ndu dza u Renta dza Muvhuso ▪ Yuniti ya Vhudzulo ha Tshitshavha ▪ Mulayo wa Tshumelo ya Muimeleli wa Zwikimu zwa Tshitshavha wa, 2011 ▪ Mulayo wa Khadzimiso ya Dzinndu na u Bvisela khagala Bondo ya Dzinndu, wa 2000 ▪ Mulayo wa u Bviswa na u Dzula Hu si ho Mulayoni, 1998 (Mulayo wa vhu 19 wa 1998) - <u>Milayotibe:</u> ▪ Mulayotibe wa Tshumelo ya Muimeleli wa Tshikimu tsha Tshitshavha ▪ Mulayotibe wa Mvetamveto wa Mahumbulwa a Vhathu ▪ Khabinete ya Ndivhadzamulayotibe wa madzulo a Vhathu – Lara 2023 ▪ Malugana na Mutheo wa Mbekanyamaitele ya Mulayo wa Madzulo a Vhathu (Ndivhadzamulayotibe) ▪ Ndivhadzamulayotibe ya Dzinndu ▪ Mulayotibe wa Khwiniso ya Dzinndu		

Khethekanyo	Lushaka lwa lihwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
	▪ Mulayotibe wa Khwiniso ya Maga a Tsireledzo ya Vharengi vha Dzinndu ▪ Mulayo wa Khwiniso ya PIE ▪ Mulayotibe wa Ndu dza u Renta ▪ Mulayotibe wa Ndangulo ya Zwikimu zwa Thaitili dza Khethekanyo ▪ Mulayotibe wa Dzinndu dza Vhathu - <u>Dzindaulo:</u> ▪ Manyuala wa Thevhedzelo wa 2010 ▪ Ndaulo dza CSOS: Dzi Levi na Mbadelo ▪ Ndaulo dza ndangulo ya Zwikimu zwa Thaitili dza Khethekanyo dza CSOS ▪ Masia a Mveledziso a Ndeme a PSHDA (sa zwe zwa gazetiswa zwone) ▪ Dzindaulo dza HLAMDA (sa zwe gazetiswa zwone) ▪ Dzindaulo nga ha Tshumelo ya Muimeleli wa Zwikimu zwa Tshitshavha - <u>Vhudinekedzeli ha Dzitshakha:</u> ▪ Mutangano wa u rera nga Madzulo a Vhathu a si a Fomala a Habitat III ▪ Mulevho wa Istanbul wa nga ha Dzi dorobo, manwe Madzulo a Vhathu, wa 1966 ▪ Mulevho wa Johannesburg nga ha Mveledziso i Bvelaho phanda, wa 2002		

Khethekanyo	Lushaka lwa lijwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
	▪ Mulevho wa Miliniamu, wa 2000 ▪ Ndivho dza Miliniamu ▪ Mulevho wa Vancouver nga ha Madzulo a Vhathu wa 1976		
MANWALO A MAITELE (nzudzanyo, mbekanyamaitele na mivhigo)	- Mutheo wa Mbekanyamaitele ya PHP - Nzudzanyo ya Maitele yo Khwiniswaho (ya 2020–2025) - Mveledziso ya Mbekanyamaitele - Thuso ya Mbekanyamaitele - Thodisiso ya Mbekanyamaitele - Mbekanyamushumo yo livhiswaho kha Mbekanyamaitele - Mivhigo (thodisiso na muhumbulo) - Khoudu ya Nndu dza Lushaka, ya 2009 - Ndambedzo ya Nndu ya u Thoma - U khwiniswa ha Vhudzulo vhu si ha fomaḽa (fhethu ha mikhukhu) - Ndavheleso, Tholo na zwa Sisṽeme ya Tsedzuluso ya Mvelelo (MEI) - Tholo, Tsedzuluso na Ndavheleso - Thendelo ya Masipala (Khoudu ya Dzinndu) - Mutheo wa Maitele wa Tshifhinga tsha Vhukati wo Khwiniswaho, wa 2019-2024 - Tsedzuluso ya u Tavhanya ya Mvelelo ya vhu 8:	X	

Khethekanyo	Lushaka lwa liḥwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
	Thendelano ya Nḡisedzo: Madzulo a Vhathu a Swikeleleaho na Vhutshilo ha Miṭa ho Khwiniseaho, Mvelelo 1: Nḡisedzo yo Ṭavhanyiswaho ya Zwikhala zwa Dzinṇḡu - Mutheo wa Vhafumakadzi na Vhaswa (Mutheo wa Mbekanyamaitele) - Nzudzanyo ya tshumiso ya Mupo: DHS 2020-2025 - Nzudzanyo ya Kushumele ya Ṇwaha 2023-2024) - Nzudzanyo ya Fhethu hapo na Tsumbandila ya Disaini - Mivhigo nga ha u kuvhanganya mafhungo nga ha vhupo ha madzulo a vhathu na tsenguluso (zwisumbi zwa ikonomi na Mimaraga) - Mivhigo (Ndangulo ya Magavhelo) - Ofisi ya Muvhigo wa Ṇwaha wa u Bvisela khagala wa 2021 (kushumele kwa zwiimiswa zwa masheleni) - Tsedzuluso ya Mutheo ya ṭholo ya mvelelo ya tshifhinga tshi ḡaho ya madzulo a si a fomaḡa (mikhukhu) ane a tea u khwiniswa - Disaini na Tshumiso na Ṭholo ya Mbekanyamushumo ya Mveledziso ya Vhudzulo ho Ṭanganelanwaho		

Khethekanyo	Lushaka lwa lijwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
	- Mvelelo na Tshumiso na Tholo ya Mbekanyamushumo ya Dzinndu dza Vhathu - Thandela dza u disa dzitshanduko - U newa maanda ha masipala		
MASHELENI	- Fomo ya khumbelo: Gavhelo la Dzinndu dza Shishi dza Masipala - Fomo ya Khumbelo: Gavhelo la Dzinndu dza Shishi dza Masipala - Fomo ya Tsedzuluso ya Masipala: Gavhelo la Dzinndu dza Shishi - Mugaganyagwama (nyanganyelo dza tshinyalelo dza lushaka dza madzulo a vhathu)	X	
VHUDAVHIDZANI	- Nyandadzo - Zwiitei/vhutambo, mafulo, u rwela tari na mbekanyamushumo dza nyandadzo (hu tshi katelwa zwipitshi zwa Minista na Mufarisa Minista, zwifanyiso)	X	
REKHODO DZA PAIA	- Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo kha Mafhungo (PAIA) - Muvhigo wa tshipida tsha vhu 32 - Manyuala dza PAIA - Fomo dza PAIA na POPIA - Mutevhe wa tshipida tsha vhu 15	X	
TSHUMISO THIKHEDZO,	- Gavhelo la Dzinndu dza Shishi dza Vundu na	X	

Khethekanyo	Lushaka lwa liṅwalo	Dzi wanala kha Webusaithi	Dzi wanala dzo humbelwa
NDAVHELESO NA U VHIGA	Gavhelo la Dzinḡdu la Shishi la Masipala - Tsumbandila ya Nzudzanyo ya Madzulo a Vhathu na Disaini - Konṡiraka ya vhathu ya mveledziso ya madzulo a vhathu a swikeleleaho		

13. MAITELE A KHUMBELO YA TSWIKELELO YA MAFHUNGO

Yuniti ya PAIA i ṡanganedza khumbelo dza tswikelelo ya mafhungo yo imela DIO na u thusa muthu muṅwe na muṅwe ane a ṡoda u ita khumbelo.

Mbudziso dzifhio na dzifhio malugana na u ita khumbelo/dzikhumbelo dza tswikelelo ya mafhungo kha Muhasho dzi tea u itwa nga u ya kha Yuniti ya PAIA kha 260 Justice Mahomed Street, kana nga u rwela luṡingo kha Yuniti ya PAIA kha 012 444 9045/57, kana nga u rumela emeili kha paia@dhs.gov.za.

16.1 Ndi nnyi ane a nga ita khumbelo ya mafhungo?

- Muthu muṅwe na muṅwe a nga ita khumbelo ya mafhungo.
- Vhahumbeli vha zwa vhuṅe vhane vha humbela mafhungo nga ha vhone vhaṅe.
- Vhahumbeli vhane vha humbela mafhungo vho imela muṅwe muthu. Muhumbeli ane a vha o imela muṅwe muthu u tea u ṅetshedza liṅwalo la thendelo.

16.2 Maitele a tswikelelo ya mafhungo

16.2.1 Rekhodo dzine dza dzula dzi hone

Dziṅwe khethekanyo dza dzirekhodo dzi dzula dzi hone lune ha si ṡodee uri muthu a dzi humbele nga kha maitele a PAIA sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha mbetshelo dza tshipida tsha vhu 15(1)(a) tsha Mulayo. Mafhungo/rekhodo dzine dza dzula dzi hone dzi do wanala kha webusaithi ya muhasho; kha ofisi dza muhasho na kha ofisi dza Ndaulo ya Mafhungo nga ṅila kana tshivhumbeo tshe dza humbelwa ngatsho, arali izwi zwi tshi konadzea. Muhumbeli a nga dovha hafhu a humbela khophi ya rekhodo dzenedzo kha

Muofisiri wa Mafhungo nahone u do netshedzwa khophi musu o badela mutengo wo tiwaho (Muengedzo A kha uyu Manyuŵa wa PAIA).

16.2.2 Khumbelo nga luŵingo

DHS i dovha hafhu ya tangedza khumbelo dza luŵingo. Hu do dzhielwa ntha fhedzi khumbelo dziŵwe na dziŵwe dzo itwaho kha DIO kana Yuniti ya PAIA kha nomboro dzo netshedzwaho kha uyu manyuŵa. Vhaofisiri vha Yuniti ya PAIA vha do dadza Fomo 2 yo tiwaho vho imela muhumbeli vha dovha vha vha netshedza khophi ya zwenezwo.

16.2.3 Khumbelo nga mulomo

Arali muthu a sa koni u dadza fomo yo tiwaho nge a vha a sa koni u ŵwala kana a tshi khou itiswa nga vuholefali, muthu onoyo u tea u ita khumbelo nga mulomo kha DIO.

DIO kha DHS u tea u ŵwala fhasi khumbelo yo itwaho nga mulomo kha fomo yo tiwaho (Muengedzo A kha uyu Manyuŵa wa PAIA) a netshedze muhumbeli khophi yayo.

16.2.4 Khumbelo dza fomaŵa u ya nga thodea dza PAIA

LIGA 1: U dadza fomo ya khumbelo ya tswikelelo yo tiwaho

- Vha tea u wana Fomo 2 ya khumbelo yo tiwaho, ine ya wanala kha Muengedzo A wa uyu manyuŵa ya PAIA, ine ya wanala kha webusaithi kana kha ofisi iŵwe na iŵwe ya DHS musu yo humbelwa.
- Vha dadze fomo yo tiwaho nga vhuŵalo, vha tshi khou sumbedza zwavhuŵi rekhodo/dzirekhodo dzo humbelwaho, vha saine fomo ya khumbelo kha tshikhala tsho netshedzwaho.
- Arali khumbelo i tshi khou itelwa muŵwe muthu, muhumbeli u tea u netshedza vhuŵanzi ha vhuimo vhune a khou ita khumbelo e khaŵo nga ndila ine a do fusha DIO.

LIGA 2: Mbadelo

Muhumbeli u tea u badela mutengo wo tiwaho arali a sa athu badela nahone arali o humbelwa u ita ngauralo nga u dipositha kha nomboro ya akhaunthu yo netshedzwaho afho fhasi. Vhathu vho dodombedzwaho kha phara ya 9.4.4 ya uyu manyuŵa vho tendelwa u sa badela mbadelo.

KUBADELELE

Dzina la akhaunthu	Department of Human Settlements
Bannga	Standard Bank
Nomboro ya akhaunthu	010160310
Dzina la davhi	Pretoria, Van der Walt Street
Khoudu ya davhi	010145
Referentsi	Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo

LIGA 3: U netshedza khumbelo

Muhumbeli u tea u netshedza fomo ya khumbelo kha DIO nga kha Yuniti ya PAIA kha adirese kana adirese ya emeili yo netshedzwaho kha manyuala. Fomo ya khumbelo i tea u fhelekedzwa nga vhuṭanzi ha mbadelo yo humbelwaho (R100). A hu na vhuṭanzi ha mbadelo vhune ha ḁo nambatedzwa nga vhathu vha re na thendelo ya u sa badela, fhedzi mbuno dza u sa badela dzi tea u sumbedzwa zwavhuḁi kha fomo.

Musi muthu o netshedza vhuṭanzi ha u ḁitalusa u na pfanelo ya u humbela Muhasho uri u khwaṭhisedze, nga mahala, arali tshigwada tshenetsho tshi re na vhuḁifhinduleli tshi na mafhungo a vhuṇe nga ha muthu onoyo; na u humbela rekhodo kana ṭhalutshedzo ya mafhungo a vhuṇe kha Muhasho a muthu onoyo ane a vha na tshigwada tshi re na vhuḁifhinduleli, hu tshi katelwa mafhungo a vhuṇe a zwigwada zwoṭhe zwa vhuraru zwine zwa vha kana zwo no swikelelaho mafhungo nga tshifhinga tshi pfeseseaho nga mutengo wo tiwaho, arali u hone, na nga ṇdila na tshivhumbeo tshi pfeseseaho.

16.3 Tshifhinga tshine tsha fhedziwa malugana na u shumana na dzikhumbelo

U ya nga tshipiḁa tsha vhu 25 tsha Mulayo, DHS i tea u dzhia tsheo ya uri i a netshedza kana i hanela khumbelo na u netshedza ṇdivhadzo hu na zwiitisi malugana na zwenezwo hu sa athu fhela maḁuvha a 30 ho ṭanganedzwa khumbelo.

Maḁuvha a 30 ane DHS ya tea u dzhia tsheo ya u hanela kana u tendela khumbelo a nga engedzedzwa luthihi lwa tshifhinga tshi sa fhiri maḁuvha a 30 arali khumbelo hu ya mafhungo manzhi kana khumbelo i tshi ṭoḁa uri mafhungo a tou ṭoḁiwa kha iṇwe ofisi ya DHS nahone arali zwi sa konadzei uri mafhungo a wanale nga maḁuvha a 30. DHS i tea u divhadza muhumbeli nga u tou ṇwala arali hu tshi ṭoḁea uri tshifhinga tshi engedzedzwe.

16.4 Mbadelo

16.4.1 Mbadelo i sa humiselwi murahu

Muhumbeli, nga nnda ha muhumbeli ane a vha mune, ane a khou humbela tswikelelo ya mafhungo ane Muhasho wa vha nao, u do tea u badela mutengo wo tiwaho wa R100 sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha Fomo 2 (Muengedzo A kha uyu Manyuala wa PAIA) phanda ha musikumbelo i tshi dzudzanywa. Vhathu vho ddombedzwaho nga fhasi ha phara ya 8.5.4 ya uyu manyuala vho tendelwa u sa badela mutengo wa khumbelo.

DIO i do fara rekhodo u swikela muhumbeli onoyo a tshi badela mbadelo yeneyo yo teaho (arali i hone).

16.4.2 Mbadelo ya tswikelelo

Mbadelo ya tswikelelo i badelwa kha nyimele hune khumbelo ya tswikelelo ya mafhungo ya vha yo ntschedzwa malugana na mbadelo dza u bveledza hafhu na, arali zwo tea, mbadelo ya poswo na tshifhinga tshine tsha todea malugana na u toda na u dzudzanya rekhodo ya u bvisela khagala sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha Muengedzo B kha Ndaulo dza PAIA (Muengedzo G kha uyu Manyuala wa PAIA).

DIO i do fara rekhodo u swikela muhumbeli a tshi badela mbadelo yo teaho, arali i hone. Vhathu vho ddombedzwaho nga fhasi ha phara ya 8.5.4 ya uyu manyuala vho tendelwa u sa badela mutengo wa tswikelelo.

16.4.3 Diphosithi

Arali u todiwa ha rekhodo ine ha vha ho itwa khumbelo ya tswikelelo, na nzudzanyo dza rekhodo u itela u bvisela khagala, hu tshi katelwa na nzudzanyo dzo sumbedzwaho kha tshipida 29(2)(a) na (b)(i) na (ii)(a) ya Mulayo, u ya nga Muofisiri wa Mafhungo, hu todea awara dzi no fhira dza rathi malugana na izwi, muofisiri wa mafhungo kha fomo ine ya tshimbilelana na fomo 3 ine ya vha kha Muengedzo wa A wa Ndaulo (Muengedzo wa F kha uyu Manyuala), u do divhadza muhumbeli uri a badele diphosithi, tshipida tsha mbadelo yo tiwaho, tenda mbadelo ya diphosithi ya si fhire tshararu tsha mutengo une wa tea u badelwa, arali khumbelo yo tendelwa.

16.4.4 Thendelo ya u sa badela

Vhathu vha tevhelaho vho tendelwa u sa badela mbadelo ya tswikelelo yo sumbedzwaho kha tshipida tsha vhu 22(8) tsha Mulayo:

- Muthu muthihi ane muholo wawe wa ñwaha nga murahu ha ṭhuso dzo tendelwaho dzine dza si fhire R14 712,00 nga ñwaha.
- Vhathu vho malanaho kana vhane vha vha vhafarisi vhane muholo wavho wa ñwaha wo ṭangana nga murahu ha ṭhuso wa si fhire R27 192,00 nga ñwaha.

Zwiñwe:

- Hune mbadelo ya u kuvhanganya mbadelo malugana na u ṭoda na u lugisela rekhodo malugana na u bvisela khagala ya fhira mutengo wo pimiwaho, mbadelo yeneyo a i nga shumiswi.
- Mbadelo ya u ṭoda na nzudzanyo a i shumi kha rekhodo dza muñe wa khumbelo.
- Khumbelo na mbadelo ya tswikelelo a zwi shumi kha rekhodo dzo humbelwaho nga muofisiri wa zwa u unda malugana na ṭhodisiso ya zwa u unda kana mbudziso u ya nga mbetshelo dza Mulayo wa u unda wa 1998 (Mulayo wa vhu 99 wa 1998), kana Ndaulo dzo itwaho nga fhasi ha tshipida tsha vhu 44 tsha Mulayo.
- Mulauli a nga, nga ndivhadzo kha Gazette, n̄tshedza thendelo kha tshigwada tshine tsha vha na vhudifhinduleli ya u dzudzanya mafhungo ane a vha a muñe, naho u dzudzanya honoho ha mafhungo eneo, kana maga afhio kana afhio ane a ita uri nyimele yeneyo i shume, arali Mulauli o fushea nga ha nyimele uri –
 - Dzangalelo la tshitshavha malugana na u dzudzanya li fhira nga maanda u dzhenelela hufhio kana hufhio kha tshiphiri tsha muthu zwine zwi nga vha zwo itiswa nga u dzudzanya honoho, kana
 - U dzudzanya zwi katela u vhuyelwa ha muthu onoyo kana muthu wa vhuraru zwine zwa fhira nga maanda u dzhenelela hufhio kana hufhio kha tshiphiri tsha muthu kana muthu wa vhuraru khagala zwine zwi nga vhangwa nga u dzudzanywa honoho.
- Dzangalelo la tshitshavha line ha ambiwa nga lo kha tshipida tshituku tsha (1) zwi katela–
 - madzangalelo a tsireledzo ya lushaka,
 - u thivhela, u wana na u tshutshisa ha milandu,
 - ikonomi ya ndeme na madzangalelo a zwa masheleni a tshiimiswa tsha muvhuso,
 - u kombetshedza thevhedzelo ya mbetshelo dza mulayo dzo waniwaho kha madzanganelo o bulwaho kha phara ya (b) na (c),

- nyito dza zwa tshodisiso, tshitatisitiki kana tshodisiso, kana
- ndeme yo khetheaho ya dzangalelo kha mbofholowo ya u amba.
- Mulauli a nga kombetshedza nyimele malugana na thendelo yo tsetshedzwaho nga fhasi ha khethekanyo ya (1) ya tshipida tsha vhu 37.

17. ZWIITSI ZWA U HANELA TSWIKELELO YA DZIREKHODO

17.1 Zwiitisi zwa u hanela

DHS i nga hanela khumbelo ya tswikelelo kha mafhungo arali mafhungo ane a khou humbelwa a tshi elana na:

- vhudifhinduleli ha tshiphiri tsha muthu wa vhuraru kana muñwe muthu ane a vha vhukati, zwi tshi katela na muthu o lovhaho,
- vhudifhinduleli ha dziñwe rekhodo dza Tshumelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe.
- vhudifhinduleli ha tsireledzo ya zwa mbambadzo ya muthu wa vhuraru.
- vhudifhinduleli ha tsireledzo ya mañwe mafhungo a tshiphiri na u tsireledzwa ha mañwe mafhungo a muthu wa vhuraru.
- vhudifhinduleli ha tsireledzo ha u tsireledza vhathu na ndaka.
- vhudifhinduleli ha tsireledzo ya dokhethe dza mapholisa dzi elanaho na matshimbidzele a mulayo.
- vhudifhinduleli ha tsireledzo ya rekhodo dzine dza dzhielwa ntha kha mveledziso ya matshimbidzele a mulayo,
- vhubileli, tsireledzo na vhushaka zwa Riphapuliki,
- madzangalelo a ikonomi na a masheleni a Riphapuliki na nyito dza u bindudza dza Muhasho,
- tsireledzo ya u kombetshedza ya mafhungo a tshodisiso a muthu wa vhuraru na tsireledzo ya mafhungo a tshodisiso a Muhasho,
- mishumo ya Muhasho,
- Khumbelo dzi si na mishumo kana u shumisa tshomedzo dza Muhasho nga ndila i songo teaho kha Muvhuso.

17.2 U bvisela khagala hune ha kombetshedza ho sedzwa dzangalelo la tshitshavha

Khumbelo ya tswikelelo ya rekhodo ine i nga kha di hanelwa zwi tshi ya nga zwiitisi zwa u hana u ya nga PAIA i nga tendelwa, naho zwo ralo, kha nyimele dzine u bvisela khagala

rekhodo zwa do fusha madzangalelo a tshitshavha, nahone arali dzangalelo la tshitshavha la do fhira tshinyalelo sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha zwiitisi zwa u hana.

17.3 U hanelwa ha khumbelo

Arali DIO ya kundelwa u netshedza tsheo malugana na khumbelo ya tswikelelo hu sa athu fhela tshifhinga tsha maduvha a 30, zwi do dzhiwa uri DIO yo hana khumbelo iyo. Muhumbeli a nga vhiga khatululo ya nga ngomu malugana na u hanelwa honoho.

18. MAITELE A MBILAELO

Vhahumbeli kana zwigwada zwa vhuraru ho ambiwaho nga hazwo kha tshipida tsha vhu 74 tsha PAIA vha a kombetshedzea u tevhezela matshimbidzele o talutshedzwaho kha tshipida tsho dzheniswaho tshiswa tsha tshipida tsha 77A tsha PAIA, sa zwe zwa khwinisiswa zwone nga tshipida tsha vhu 110 tsha POPIA, hu tshi itelwa u vhiga mbilaelo kha Mulauli wa Mafhungo.

Tshipida 77A(1) tshi tendela uri, "Muhumbeli kana tshigwada tsha vhu 74 tshi nga netshedza mbilaelo kha Mulauli wa Mafhungo u ya nga itshi tshipida nga murahu ha musu muhumbeli kana tshigwada tsha vhuraru tsho shumisa maitele othe a khatululo ya nga ngomu malugana na tsheo ya muofisiri wa mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso o sumbedzwaho kha tshipida tsha vhu 74".

Ndaulo ya vhu 10 ya Ndaulo dzi yelanaho na PAIA dzi ta maitele ane a tea u tevhezela musu hu tshi vhwaga mbilaelo kha Mulauli wa Mafhungo, nahone nga ndila i tevhelaho: "Mbilaelo yo sumbedzwaho kha tshipida tsha 77A tsha Mulayo i tea u vhwaga nga u tou hwalala kha fomo ine ya tshimbilelana na Fomo 5 ya Muengedzo A kha Ndaulo [Muengedzo H kha uyu Manyualala wa PAIA], kha Muofisiri wa Mafhungo".

18.1 Maitele a u kwama kotho i re na maanda malugana na thuso yo teaho

Maitele malugana na khumbelo kha kotho ya mulayo a malugana na thuso yo teaho malugana na tsheo dza vhaofisiri vha mafhungo kana Vhulanguli ho teaho ha zwiimiswa zwa muvhuso kana thoho dza zwiimiswa zwa phuraivethe kana Mulauli wa Mafhungo a nga fhasi ha ndangulo ya tshipida tsha vhu 110 tsha POPIA. Ho buliwa uri thuso i do tlogiwa fhedzi kha kotho ya mulayo nga fhasi ha nyimele dzi tevhelaho:

- (a) nga murahu ha musu muhumbeli kana muthu wa vhuraru o shumisa maitele othe a khatululo ya nga ngomu o buliwaho kha tshipida tsha vhu 74 tsha PAIA; kana

- (b) nga murahu ha musu muhumbeli kana muthu wa vhuraru o shumisa maitele othe a mbilaelo o bulwaho kha tshipiḁa tsha 77A tsha POPIA; na
- (c) Vhahumbeli kana vhaṁwe vhathu vha songo fusheaho nga tsheo ifhio kana ifhio ya Mulauli wa Mafhungo vha nga nga kha khumbelo hu sa athu fhela maḁuha a 180 ita khumbelo ya thuso yo teaho u ya nga tshipiḁa tsha vhu 82.

19. U DZHENELELA HA TSHITSHAVHA KHA U ITWA HA MBEKANYAMAITELE NA U SHUMISA MAANḁA KANA KUI TELE KWA MISHUMO NGA MUHASHO

Mishumo ya muvhuso wa lushaka yo sumbedzwa kha tshipiḁa tsha vhu 3 tsha Mulayo wa Dzinndu. Izwi zwi katela mbekanyamaitele ya u ta u fana na milayo na zwilinganyo, u ta ndivho dza ndisedzoi kana vhukoni, u netshedza vhukoni ha u langa , u lavhelesa kushumele, u nea mimasipala maanḁa, u netshedza vhukoni ha u vhusa kha mavundu,nz.

Muhasho u na tshigwada tsha mushumo tsha mbekanyamaitele ya lushaka yo vhumbiwaho nga vhaimelili vha mavundu, dziḁorobo khulwane na zwiimiswa zwa Ndima ya vhu 9 zwi no nga sa FFC, SAHRC, CGE na Mutsireledzi wa Tshitshavha. Yuniti ya mbekanyamaitele ya DHS i ṁwalela mavundu othe malugana na u khwaṁhisedza madzina a vhaimelili. Vhathu vho nangiwo vha tea u vha vha kha vhuimo ha ndangulo ya nthsa. Nga murahu ha izwo, Mulangi-Dzhenerala u ḁo bvisa kana u rumela maṁwalo malugana na izwi.

Tshitshavha tshi kwamiwa nga kha sesheni kana miṁtangano ya vhueletshedzi yo khetheaho, ine ya fariwa na vhafaramikovhe vha no nga sa dziNGO, BASA, dziCBO, khamphani dza sekithara dza phuraivethe, zwiimiswa zwa phurofeshinaḁa, mihasho ya sekithara, vhorakonṁiraka, vhabveledzisi, nz. Hu na mutevhe wa vhafaramikovhe, wo khwiniswaho tshifhinga tshothe nga kha thikhedzo ya Yuniti ya Vhushaka ha vhukati ha Mivhuso.

Muhasho u dovha hafhu wa anḁadza ndivhadzo dza gazethe dza nga ha milayo ya mbekanyamaitele kha gazethe ya Muvhuso sa zwe zwa sumbedziswa zwone kha tshipiḁa tsha vhu 2 tsha Mulayo wa Dzinndu, sa tsumbo, iṁwe ya tshanduko ho vha hu tshanduko ya vhuimo ha miholo (salary bands). Izwi zwi itwa nga kha Yuniti ya Mbekanyamaitele.

Muhasho u dovha hafhu wa vhea dziṁwe mbekanyamaitele kha webusaithi ya muhasho. IT yo humbelwa uri i thuse malugana na u khwinisa webusaithi, u bveledza aḁirese ya e-meili ya my-policy na u bveledza buḁogo yashu.

Malugana na mulayo na ndaulo, Muhasho tshifhinga tshothe u fara mitangano ya tshitshavha nga tshivhumbeo tsha matano kha mavundu othe ane a tikedzwa nga Khoro ya Vundu.

20. U DZUDZANYA MAFHUNGO A VHUNE

PAIA i toda uri DHS i netshedze vhathu mafhungo manwe ane a tshimbilelana na uri mafhungo a vhune o tou itisa hani, vhukati ha zwiwe, o dzudzanywaho, o shumiswaho, o bviselwaho khagala na o tshinyadzwaho. Mafhungo ane a todea o talutshedzwaho afho fhasi.

20.1 Zwidodombedzwa nga ha uri vha nga hambela hani zwidodombedzwa zwa vhune

Khumbelo dza mafhungo a vhune dzi tea u itwa u ya nga mbetshelo dza PAIA. Vhathu vha na pfanelo ya u hambela ndulamiso, u thuthwa kana u tshinyadzwa ha mafhungo a vhune kha fomo yo tiwaho yo nambatedzwaho sa Muengedzo wa D kha uyu Manyuala wa PAIA. Vhathu vha nga hana u dzudzanya mafhungo avho a vhune kha fomo yo tiwaho kana yo randelwaho yo nambatedzwaho kha Manyuala wa PAIA sa Muengedzo wa E.

DHS i do netshedza vhathu vhenevho nyanganyelo yo tou nwalihwaho ya mutengo malugana na u netshedza mafhungo a vhune phanda ha musu vha tshi netshedza tshumelo. Hu nga kha di todiwa diphosithi ya zwothe kana tshipida tsha mutengo phanda ha musu hu tshi netshedzwa mafhungo a vhune o humbelwaho.

20.2 Ndivho ya u dzudzanya

PAIA i tendela uri mafhungo a vhune a nga dzudzanywa fhedzi u ya nga mulayo na nga ndila ine zwa si do thithisa tshiphiri tsha muthu onoyo.

Lushaka lwa mafhungo a vhune ane Muhasho wa dzudzanya zwi ya nga ndivho ine a khou kuvhanganyelwa yone. Ndivho ya uri ndi ngani mafhungo a vhune a tshi khou kuvhanganywa i do bviselwa khagala kha vhathu vhenevho, nahone a do dzudzanyelwa zwenezwo fhedzi.

DHS i dzudzanya mafhungo a vhune u itela ndivho dzo fhambanaho dza u laula, hu tshi katelwa, fhedzi zwi sa gumi kana zwi sa kateli fhedzi, u tholwa ha vhashumi na vhorakoniraka. I dovha hafhu ya kuvhanganya na u dzudzanya mafhungo a vhune hu tshi

itelwa, maitele a mafhungo a vhuṅe hu tshi itelwa u ṅetshedza tshumelo dzayo kha vhadzulapo sa zwe ha laeliswa zwone.

20.3 Mafhungo a Vhuṅe ane a kuvhanganywa nga DHS

Khethekanyo dza vhathu	Zwidodombedzwa zwa vhuṅe zwine zwa ḡo dzudzanywa
Vhavhuelwa/vhahumbeli vha thikhedzo kana thuso ya zwa dzinṅu – vhathu zwavho	Dzina na tshifani, zwidodombedzwa zwa vhukwamani na vhorakontiraka (nomboro dza vhukwamani, aḡirese ya emeili), mbeu, aḡirese ya vhudzulo, nomboro ya vhuṅe
Vhaḡisedzi vha tshumelo	Madzina a vhathu vhane vha kwamiwa, dzina la tshiimiswa tsha mulayo, aḡirese ya fhethu kana ya poswo, zwidodombedzwa zwa vhukwamani (nomboro dza vhukwamani, nomboro ya fekisi, aḡirese ya emeili), nomboro ya vhuṅwalisi, mafhungo a zwa masheleni, a zwa vhubindudzi, a zwa saintsika kana thekhinikhaḡa na zwiphiri zwa vhubindudzi
Vhashumi/miraḡo ya muṡa ya vhashumi	Mbeu, vhuimana, tshiimo tsha mbingano, lushaka, miṅwaha/vhukale, luambo, mafhungo a zwa pfunzo (ndalukano), mafhungo a zwa masheleni, ḡivhazwakale ya mushumo, nomboro ya vhuṅe, aḡirese ya fhethu na ya poswo, zwidodombedzwa zwa vhuṅe (nomboro dza vhukwamani, nomboro ya fekisi, aḡirese ya emeili), vhugevhenga, mashaka (miraḡo ya muṡa), ḡivhazwakale ya zwa dzilafho, mbeu, lushaka, murafho na vhubvo, miṅwaha/vhukale, dzangalelo kha zwa vhudzekani, mutakalo wa muvhilli na muhumbulo kana maluvhi, vuholefhali, vhurereli, luvalo, lutendo, mvelele, luambo, mafhungo a bayometiriki a muthu.
Mbekanyamushumo ya gavhelo la matshudeni	Madzina, maṅwalo a vhuṅe na marifhi a u ṡanganedzwa a u bva kha zwiimiswa zwa Pfunzo ya nṡha
Vhadali vha webusaithi	Zwipiḡa zwa datha
Vhadali	Dzina la dzangano, aḡirese, nomboro ya luṡingo ya vhukwamani, nomboro ya vhuṅe, nomboro ya phasipoto, zwidodombedzwa zwa laisentsi ya mureili, nomboro ya vhuṅwalisi ya tshiendedzi, Khamera ya CCTV na nomboro ya siriele ya laptop

20.4 Vhaṭanganedzi kana zwigwada zwa vhaṭanganedzi vhane vha ḑo ṇetshedzwa zwidodombedzwa zwa vhuṇe

DHS i nga phaḑaladza mafhungo a vhuṇe kha muṇwe muṭanganedzi. Afho fhasi ndi khethekanyo ya mafhungo a vhuṇe ane a ḑo phaḑaladzwa na muṭanganedzi kana khethekanyo ya vhaṭanganedzi vha mafhungo a vhuṇe.

Khethekanyo ya zwidodombedzwa zwa vhuṇe	Vhaṭanganedzi kana zwigwada zwa vhaṭanganedzi
Nomboro ya vhuṇe na madzina zwa u sedzulusa vhugevhenga	Tshumelo dza Mapholisa dza Afrika Tshipembe
Ndalukano, u itela u khwaṭhisedza ndalukano	Vhulangi ha Ndalukano dza Afrika Tshipembe
Ḑivhazwakale ya zwikolodo na mbadelo, u itela mafhungo a zwikolodo	Birou ya zwikolodo
Madzina, zwidodombedzwa zwa vhukwamani na nomboro dza vhuṇe dza vhahumbeli vha thuso ya masheleni a zwa dzinṇḑu	Vhufaragwama ha Lushaka

Muhasho u nga ṇetshedza mafhungo a vhuṇe kha avha vhaṭanganedzi:

- vhulanguli
- vhashumi
- vhashumi vha tshifhinganyana
- vathu vho ṇetshedzwaho mushumo wa koṇṭiraka
- vhaṇwe vhaṭanganedzi kha madzangano a dzitshakhatshakha.

DHS i lingedza u dzhena kha thendelano yo tou ṇwaliwaho u khwaṭhisedza uri zwiṇwe zwigwada zwi tevhedzela ṭhodea dza tshiphiri. Mafhungo a vhuṇe a nga kha ḑi bviselwa khagala hune ha vha na vhuḑifhinduleli ha mulayo kana ppanelo ya mulayo ya u ita zwenezwo.

20.5 U pfuka mikano ha mafhungo a vhuṇe

Mafhungo a vhuṇe a nga bvisela khagala vhaṇetshedzi vha tshumelo vha tshigwada tsha vhuraru vhane tshumelo dzavho kana zwibveledzwa zwavho zwine Muhasho wa zwi nanga na u zwi shumisa, hu tshi katelwa tshumelo dza inthanethe (cloud services) dzo fariwaho nga vhulanguli ha dzitshakha.

20.6 Thalutshedzo nga u angaredza ya maga a tsireledzo ya mafhungo ane a do shumiswa ngga tshigwada tshine tsha vha na vhuḍifhinduleli ha u khwaṭhisedza tshiphiri, u fhulufhedzea na u wanala ha mafhungo

DHS i shumisa maga o teaho, a pfeseseaho, a thekinikhaḷa nahone o dzudzanyeaho zwavhuḍi u thivhela ndozwo ya, tshinyadzo i songo teaho ya mafhungo a vhuṅe na tswikelelo kana u dzudzanywa hu si ho mulayoni ha mafhungo. Aya maga a katela:

- mbekanyamaitele ya tsireledzo ya mafhungo kana zwidodombedzwa
- tshiṭalula malugana na pfanelo dza tswikelelo dza mushumisi
- ndaulo ya tswikelelo ya fhethu i pfeseseaho
- u tsireledza tshivhumbeo tsha hadiwere na sofuthiwere zwine zwa vhumba tshivhumbeo tsha thekhinolodzhi ya mafhungo ya DHS.

21 U WANALA HA MANYUALA

- Manyuala uyu u do itwa uri u wanale nga Tshiisimane na nyambo dzothe dza tshiofisi, zwi tshi bva kha uri hu na vhapinduleli kha Muhasho wa Mitambo, Vhutsila na Mvelele.
- Khophi ya uyu Manyuala, kana vesheni yawo yo khwiniswaho, na yone i wanala nga ndila tevhelaho—
 - kha webusaithi ya Muhasho kha www.dhs.gov.za,
 - ofisini khulwane ya Muhasho uri u kone u tolwa nga tshitshavha nga tshifhinga tsho dowealeho tsha mushumo,
 - kha muthu muṅwe na muṅwe ane a khou humbela nga mbadelo ya mutengo wo tiwaho nahone u pfeseseaho, na
 - kha Mulauli wa Mafhungo arali ho vha na khumbelo.
- Mbadelo kana mutengo wa khophi ya Manyuala, sa zwe wa sumbedziswa zwone kha Muengedzo wa B wa Ndaulo, u do badelwa kha khophi inwe na inwe ya A4.

22 U KHWINISWA HA MANYUALA

Muhasho, arali zwo tea, u do khwinisa na u andadza uyu Manyuala ṅwaha muṅwe na muṅwe.

MUENGEDZO A**KHUMBELO YA TSWIKELELEO YA MAFHUNGO**

[Ndaulo ya vhu 7]

VHA DZHIELE NZHELE:

1. *Vhuṭanzi ha vhuṇe vhu tea u nambatedzwa nga muhumbeli.*
2. *Arali khumbelo dzo itelwa muṇwe muthu, vhuṭanzi ha thendelo yeneyo, vhu tea u nambatedzwa kha iyi fomo.*

KHA: Muofisiri wa Mafhungo
 National Department of Human Settlements
 240 Justice Mahomed Street
 Sunnyside
 Pretoria
 0002

Adirese ya emeili:

Nomboro ya fekisi:

Kha vha swaye nga "X"

☐

Khumbelo yo itwa nga dzina ḽanga

☐

Khumbelo yo itwa ho imelwa muṇwe muthu.

ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUṆE	
Madzina nga vhuḽalo	
Nomboro ya vhuṇe	
Vhuimo vhune khumbelo ya itwa hu khaho (<i>musi yo itwa ho imelwa muṇwe muthu</i>)	
Adirese ya Poswo	
Adirese ya tshiṭaraṭa	
Adirese ya emeili	

Nomboro dza vhukwamani	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Seḽe:			
Madzina nga vhuḽalo a muthu ane khumbelo ya khou itelwa ene (<i>arali zwo tea</i>)				
Nomboro ya vhuṅe				
Aḽirese ya poswo				
Aḽirese ya tshiṭaraṭa				
Aḽirese ya emeḽi				
Nomboro dza vhukwamani	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Seḽe:			
ZWIDODOMBEDZWA ZWA REKHODO YO HUMBELWAHO <i>Vha ṅetshedze zwidodombedzwa nga vhuḽalo zwa rekhodo ine ha khou humbelwa tswikelelo yadzo, hu tshi katelwa na nomboro ya referentsi arali vha tshi i ḽivha, uri rekhodo i kone u wanala. (Arali tshikhala tsho ṅetshedzwaho tshi sa lingani, vha humbelwa uri vha bvele phanḽa kha siaṭari ḽa thungo vha ḽi nambatedze kha iyi fomo. Masiaṭari oṭhe a u ḽadzisa a tea u sainiwa.)</i>				
Ṭhalutshedzo ya rekhodo kana tshipiḽa tsho teaho tsha rekhodo				
Nomboro ya referentsi arali i hone				
Zwiṅwe zwidodombedzwa zwa rekhodo				
LUSHAKA LWA REKHODO <i>(Kha vha swaye kha tshibogisi tsho teaho nga "X")</i>				
Rekhodo yo tou ṅwaliwaho kana yo ganḽisiwaho				

Rekhodo i re na zwifanyiso zwa khomphyutha (<i>izwi zwi katela zwinepe, zwi laidi, rekhodo dza video, zwifanyiso zwo itwaho nga khomphyutha, nz.</i>)	
Rekhodo dzo vhumbiwa nga maipfi kana mafhungo ane a nga bveledzwa hafhu nga mubvumo	
Rekhodo i kha khomphyutha kana nga tshivhumbeo tsha e lekithironiki, tsha u vhalea na u dzudzanyea nga khomphyutha	

FOMO YA TSWIKELELO

(Kha vha swaye tshibogisi tsho teaho nga "X")

Khophi ya rekhodo (<i>hu tshi katelwa khophi dza zwifanyiso zwa khomphyutha, mañwalwa na mafhungo a re kha khomphyutha kana nga tshivhumbeo tsha e lekithironiki kana ane a vhalea nga khomphyutha</i>)	
Mañwalo o ñwaliwaho kana o gandiswaho a zwifanyiso zwa khomphyutha (<i>izwi zwi katela zwinepe, zwi laidi, rekhodo dza video, zwifanyiso zwine zwa bveledzwa nga khomphyutha, nyolo, nz.</i>)	
Mañwalo a mibvumo (<i>linwalo lo tou ñwaliwaho kana lo gandiswaho</i>)	
Khophi ya rekhodo ya memori sitiki (<i>hu tshi katelwa zwifanyiso zwa khomphyutha na muzika</i>)	
Khophi ya rekhodo ya disiki (<i>hu tshi katelwa zwifanyiso zwa khomphyutha na muzika</i>)	
Khophi ya rekhodo yo vhulungwaho kha seva	

MAITELE A TSWIKELELO

(Kha vha swaye tshibogisi tsho teaho nga "X")

Tsholo ya vhuṇe ya rekhodo kha aḍirese yo ñwaliswaho ya tshiimiswa tsha muvhuso/tsha phuraivethe (<i>hu tshi katelwa u thetshelesa maipfi o rekhodiwaho, mafhungo ane a nga bveledzwa hafhu nga mubvumo, kana mafhungo ane a vha kha khomphyutha kana ane a vha nga tshivhumbeo tsha e lekithironiki kana ane a vhalea nga mutshini</i>)	
Tshumelo dza poswo kha aḍirese ya poswo	
Tshumelo dza poswo kha aḍirese ya tshiṭaraṭa	
Tshumelo ya khoria kha aḍirese ya tshiṭaraṭa	
Fekisi ya mafhungo o tou ñwaliwaho kana o gandiswaho (<i>hu tshi katelwa mañwalwa</i>)	
Emeḽi ya mafhungo (<i>hu tshi katelwa muzika arali zwi tshi konadzea</i>)	
Cloud share/u ṭhirantsifera faili	
Luambo lu takalelwaho (<i>Vha dzhieḽe nzhele uri arali rekhodo i sa wanali nga luambo lune lwa takalelwa, tswikelelo i nga netshedzwa nga luambo lune rekhodo ya vha ngalwo</i>)	

ZWIDODOMBEDZWA ZWA PFANELO INE YA TEA U SHUMISWA KANA U TSIRELEDZWA

Arali tshikhala tsho netshedzwaho tshi sa lingani, vha humbelwa uri vha bvele phanda kha siaṭari la thungo vha li nambatedze kha iyi Fomo. Muhumbeli u tea u saina masiaṭari oṭhe a u dadzisa.

Vha sumbedze uri ndi pfanelo ifhio ine ya tea u shumiswa kana u tsireledzwa	
Vha ṭalutshedze uri ndi ngani rekhodo ine ya khou humbelwa i tshi ṭodiwa uri i shumiswe kana u tsireledzwa ha pfanelo yo bulwaho afho nṭha.	

MBADELO

- (a) Mutengo kana mbadelo i tea u badelwa phanda ha musi khumbelo i tshi ṭanganedzwa.
- (b) Vha ḑo ḑivhadzwa nga ha mutengo wa tswikelelo une wa tea u badelwa.
- (c) Mbadelo ya tswikelelo ya rekhodo nga tshivhumbeo tshine tswikelelo ya ṭodiwa ngatsho na tshifhinga tshine tsha ṭodea na u i ṭoda na u dzudzanya rekhodo.
- (d) Arali vho tea uri vha songo badela mbadelo ifhio kana ifhio, vha humbelwa uri ndi ngani vha songo tea u badela.

Tshiitisi	

Vha ḑo ḑivhadzwa nga u tou ṅwala arali khumbelo yavho yo ṭanganedzwa kana yo haniwa na uri arali yo ṭanganedzwa vha ḑo ḑivhadzwa nga ha mitengo malugana na khumbelo yavho, arali i hone. Vha humbelwa uri vha sumbedze ṅḑila ya vhudavhidzani ine vha i takalela:

Adirese ya poswo	Fekisi	Vhudavhidzani ha elekiṭhironiki (Vha humbelwa uri vha sumbedze)

a

Yo sainiwa _____ nga la _____ la _____ 20 _____

Tsaino ya muhumbeli/muthu ane a khou itelwa khumbelo

HU SHUMISWA NGA OFISI

<i>Nomboro ya referentsi:</i>	
<i>Khumbelo yo ṭanganedzwa nga: (vhuimo ha Muvhuso, tshifani tsha muofisiri wa mafhungo)</i>	
<i>Datumu ye ya ṭanganedzwa ngayo:</i>	
<i>Mbadelo dza tswikelelo:</i>	
<i>Diphosithi (arali i hone):</i>	

Tsaino ya muofisiri wa mafhungo

MUENGEDZO B**FOMO YA KHAṬHULULO YA NGA NGOMU**

[Ndaulo 9]

Nomboro ya referentsi:

ZWIDODOMBEDZWA ZWA TSHIIMISWA TSHA MUVHUSO				
Dzina la tshiimiswa tsha muvhuso				
Dzina na tshifani zwa muofisiri wa mafhungo:				
ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUVHILAELI O VHIGAHO KHAṬHULULO YA NGA NGOMU				
Madzina nga vhuḍalo				
Nomboro ya vhune				
Adirese ya Poswo				
Nomboro dza vhukwamani	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Sele:			
Adirese ya emeili				
Khaṭhululo ya nga ngomu yo vhiḡelwa muṁwe muthu?			Ee	Hai
Arali phindulo hu "ee", vhuimo he khaṭhululo ya nga ngomu ya vhiḡelwa muṁwe muthu vhu khaho: (<i>Vhuṭanzi ha vhuimo he khaṭhululo ya vhiḡiwa vhu khaho, arali zwo tea, vhu tea u nambatedzwa.</i>)				
ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUTHU ANE A KHOU VHIGELWA KHAṬHULULO YA NGA NGOMU (<i>Arali yo vhiḡwa nga tshigwada tsha vhuraru/muthu wa vhuraru</i>)				
Madzina nga vhuḍalo				
Nomboro ya vhune				
Adirese ya poswo				
Nomboro ya vhukwamani	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Sele:			
Adirese ya emeili				

TSHEO MALUGANA NA KHAṬHULULO YA NGA NGOMU YO VHIGWAHO

<i>(Vha swaye tshibogisi tsho teaho nga "X")</i>	
U hanelwa ha khumbelo ya tswikelelo	
Tsheo malugana na mbadelo yo tiwaho u ya nga tshipiḁa tsha vhu 22 tsha Mulayo	
Tsheo malugana na u engedzedza tshifhinga tsha u shumana na khumbelo u ya nga tshipiḁa tsha 26(1) tsha Mulayo	
Tsheo u ya nga tshipiḁa tsha 29(3) tsha Mulayo malugana na u hanela tswikelelo nga tshivhumbeo tsho humbelwaho nga muhumbeli	
Tsheo ya u ṇetshedza thendelo ya tswikelelo	
ZWIITISI ZWA KHAṬHULULO <i>(Arali tshikhala tsho ṇetshedzwaho tshi songo lingana, vha humbelwa uri vha bvele phanda kha siaṭari ḽa thungo vha ḽi nambatedze kha iyi fomo. Masiaṭari oṭhe a u ḽadzisa a tea u sainiwa)</i>	
Kha vha sumbedze zwiitisi zwine khaṭhululo ya nga ngomu ya vha yo ḽisendeka ngazwo	
Kha vha bule maṇwe mafhungo ane a ḽo vha o tea malugana na u dzhiela nṱha khaṭhululo	

Vha ḽo ḽivhadzwa nga u tou ṇwala nga ha tsheo malugana na khaṭhululo ya nga ngomu yavho. Kha vha sumbedze uri vha ṱoda u ḽivhadzwa nga ṇḽila-ḽe:

Adirese ya poswo	Fekisi	Vhudavhidzani ha eḽekṱhironiki (Vha humbelwa uri vha sumbedze)

Yo sainiwa _____ nga ḽa _____ ḽa _____ 20 _____

Tsaino ya Muvhilaeli/Muthu wa vhuraru

HU SHUMISWA NGA OFISI

REKHODO YA TSHIOFISI YA KHAṬHULULO YA NGA NGOMU

Khaṭhululo yo sumbedzwa nga: (kha vha sumbedze vhuimo, dzina na tshifani tsha muofisiri wa mafhungo)			
Datumu ye ya tšanganedzwa ngayo:			
Khaṭhululo i fhelekedzwa nga zwiitisi zwa tsheo ya muofisiri wa mafhungo, na hune zwa vha zwo tea, zwidodombedzwa zwa muthu wa vhuraru muṅwe na muṅwe ane rekhodo ya vha nga hae, yo netshedzwaho nga muofisiri wa mafhungo:		Ee	
		Hai	
MVELELO DZA KHAṬHULULO			
U hanelwa ha khumbelo ya tswikelelo. Ho kwhaṭhisedzwa?	Ee		Tsheo ntswa (arali i songo kwhaṭhisedzw a)
	Hai		
Mbadelo (tshipiḁa tsha vhu 22). Yo kwhaṭhisedzwa?	Ee		Tsheo ntswa (arali i songo kwhaṭhisedzw a)
	Hai		
Nyengedzedzo (tshipiḁa tsha 26(1)). Yo kwhaṭhisedzwa?	Ee		Tsheo ntswa (arali i songo kwhaṭhisedzw a)
	Hai		
Tswikelelo (tshipiḁa tsha 29(3)). Tsho kwhaṭhisedzwa?	Ee		Tsheo ntswa (arali i songo kwhaṭhisedzw a)
	Hai		
Khumbelo ya thendelo ya thendelo ya tswikelelo. Yo kwhaṭhisedzwa?	Ee		Tsheo ntswa (arali i songo kwhaṭhisedzw a) (arali i songo kwhaṭhisedzw a)
	Hai		

Yo sainiwa _____ nga _____ nga la _____ 20 _____

Vhulanguli ho teaho

MUENGEDZO C
KHUMBELO YA KHOPHI YA TSUMBANDILA

[Dzindaulo 2 na 3]

Kha:* Mulauli wa Mafhungo
 PO Box 31533
 Braamfontein
 2017
 Adirese ya emeili: inforeg@justice.gov.za
 Nomboro ya luṭingo: +27 (0) 10 023 5200

KANA

Kha: *Muofisiri wa Mafhungo
 [kha vha dzhenise emeili]

I,

Madzina nga vhuḍalo:				
Kha vhuimo hanga sa (kha vha swaye nga "x"):	Muofisiri wa mafhungo		Vhaṅwe	
Dzina la tshiimiswa tsha *muvhuso/phuraivethe (arali zwo tea):				
Adirese ya poswo:				
Adirese ya tshitarata:				
Adirese ya emeili:				
Fekisi:				
Nomboro dza vhukwamani:	Luṭingo.(B):		Sele:	

ndi khou humbela khophi dzi tevhelaho dza tsumbandila:

Luambo (kha vha swaye nga "x")		Tshivhalo tsha dzikhophi	Luambo (kha vha swaye nga "x")		Tshivhalo tsha dzikhophi
	Sepedi			Sesotho	
	Setswana			Siswati	
	Tshivenda			Xitsonga	

	Afrikaans			English	
	IsiNdebele			isiXhosa	
	IsiZulu				

Maitele kana ndila ya u kuvhanganya (*kha vha swaye nga "x"*):

Khuvhanganyo ya vhuṇe	Adirese ya poswo	Fekisi	Vhudavhidzani ha eḽekithironiki (vha humbelwa uri vha sumbedze)

Yo sainiwa _____ nga _____ nga la _____ 20 _____

Tsaino ya muhumbeli

**Kha vha thuthe zwi songo teaho*

MUENGEDZO D

FOMO YA KHUMBELO YA POPIA YA NDULAMISO NA U THUTHA

**KHUMBELO YA NDULAMISO KANA U THUTHA MAFHUNGO A VHUNĒ KANA U
TSHINYADZA KANA U THUTHA REKHODO DZA MAFHUNGO A VHUNĒ U YA NGA
TSHIPIDA TSHA 24(1) TSHA MULAYO WA TSIRELEDZO YA MAFHUNGO A VHUNĒ,
YA 2013 (MULAYO WA VHU 4 WA 2013)**

NDAULO DZA MALUGANA NA TSIRELEDZO YA VHUNĒ, 2018

[Ndaulo ya vhu 3]

Vha dzhiele nzhele:

1. *Dziafidavithi kana vhuṁwe vhuṁanzi ha ḽiṁwalo ho teaho vhune ha tikedza khumbelo yo nambatedzwaho.*
2. *Arali tshikhala tsho ṁetshedzwaho kha iyi fomo tshi songo lingana, vha rumele mafhungo sa Muengedzo kha iyi Fomo vha saine siaṁari ḽiṁwe na ḽiṁwe.*
3. *Vha ḽadze ho teaho.*

Kha vha swaye tshibogisi tsho teaho nga "x".

Khumbelo ya:

☐

Ndulamiso kana u thutha mafhungo a vhuṁe nga muthu onoyo ane a vha na ndaulo ya tshigwada tshine tsha vha na vhuḽifhinduleli.

☐

U tshinyadza kana u thutha rekhodo ya mafhungo a vhuṁe a nga ha muthu onoyo ane a vha na ndaulo ya tshigwada tsha vhuḽifhinduleli ane a vha o tendelwa u vhulunga rekhodo ya mafhungo a vhuṁe.

A	ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUTHU
Madzina na tshifani/ Dzina ḽo ṁwaliswaho ḽa muthu a kwameaho:	
Tshiṁaluli/ Nomboro ya vhuṁe:	
Aḽirese ya vhudzulo, ya poswo na ya bindu	
	Khoudu ()
Nomboro dza vhukwamani:	
Nomboro ya fekisi/aḽirese ya emeḽi:	

B	ZWIDODOMBEDZWA ZWA TSHIGWADA TSHI RE NA VHUDIFHINDULELI
Madzina na tshifani/dzina lo ŋwaliswaho la tshigwada tshi re na vhudifhinduleli:	
Adirese ya vhudzulo, ya poswo kana ya bindu:	
	Khoudu ()
Nomboro dza vhukwamani:	
Nomboro ya fekisi/adirese ya emeili:	
C	MAFHUNGO ANE A TEA U LULAMISWA/U THUTHWA/U TSHINYADZWA
D	ZWIITISI ZWA *NDULAMISO KANA U THUTHWA HA MAFHUNGO A VHUŊE A NGA HA MUTHU ANE A KWAMEA U YA NGA TSHIPIŊA TSHA 4(1)(a) ANE A LAULWA NGA TSHIGWADA TSHA VHUDIFHINDULELI; na/kana ZWIITISI ZWA U *TSHINYADZA KANA U THUTHWA HA REKHODO YA MAFHUNGO A VHUŊE A NGA HA MUTHU ANE A KWAMEA U YA NGA TSHIPIŊA TSHA 24(1)(b) ANE TSHIGWADA TSHA VHA TSHI SONGO TSHA TENDELWA U A VHULUNGA. (Vha humbelwa uri vha ŋetshedze zwiitisi nga vhuḽalo malugana na khumbelo)

Tsaino khanga nga la 20.....

.....
Tsaino ya muthu a kwameaho/muthu o nangiawaho

MUENGEDZO E
FOMO YA POPIA YA U HANELA

**U HANELWA HA U DZUDZANYWA HA MAFHUNGO A VHUNE U YA NGA TSHIPIDA
TSHA 11(3) TSHA MULAYO WA TSIRELEDZO YA MAFHUNGO A VHUNE, WA 2013
(WA VHU 4 WA 2013)**

NDAULO DZA MALUGANA NA TSIRELEDZO YA MAFHUNGO A VHUNE, DZA 2018

[Ndaulo ya vhu 2]

Vha dzhie le nzhele:

1. *Dziafidavithi kana vhuṭanzi ha maṅwalo o teaho a u tikedza u hanela a nga kha ḡi nambatedzwa.*
2. *Arali tshikhala tsho ṅetshedzwaho kha iyi Fomo tshi songo lingana, vha ṅetshedze kana vha rumele mafhungo sa Muengedzo kha iyi Fomo vha saine siaṭari ḡiṅwe na ḡiṅwe.*
3. *Vha ḡadze nga ṅḡila yo teaho.*

A	ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUTHU
Madzina na zwifani:	
tshiṭaluli/ Nomboro ya vhuṅe:	
Adirese ya vhudzulo, poswo kana adirese ya mushumo	
	Khoudu ()
Nomboro dza vhukwamani:	
Nomboro ya fekisi/adirese ya emeili:	
B	ZWIDODOMBEDZWA ZWA TSHIGWADA TSHI RE NA VHUḡIFHINDULELI
Madzina na zwifani/dzina ḡo ṅwaliswaho ḡa muthu kana tshigwada tshi re na vhuḡifhindleli:	
Adirese ya vhudzulo, poswo kana adirese ya mushumo:	
	Khoudu ()
Nomboro dza	

vhukwamani:	
Nomboro ya fekisi/adirese ya emeili:	
C	ZWIITISI ZWA U HANELA U YA NGA TSHIPIDA TSHA 11(1)(d) to (f) (Vha humbelwa uri vha netshedze zwidodombedzwa nga vhubalo malugana na u hanela)

Yo sainiwa nga nga la 20.....

.....

Tsaino ya muthu onoyo/muthu o nangiwaho

MUENGEDZO F

MVELELO DZA KHUMBELO NA MBADELO INE YA TEA U BADELWA

Vha dzhiele nzhele:

1. *Arali khumbelo yo t̃anganedzwa—*
 - (a) *Tshelede kana mbadelo ya diphosithi, (arali i hone), i ɔo badelwa phanda ha musi khumbelo yo no dzudzanywa; na*
 - (b) *rekhodo/tshipiɔa tsha rekhodo tsho humbelwaho tshi ɔo netshedzwa fhedzi musi ho t̃anganedzwa tshilipi tsha mbadelo nga vhuɔalo.*
2. *Vha humbelwa uri vha shumise nomboro ya referentsi i re afho fhasi kha vhudavhidzani hothe ha tshifhinga tshi ɔaho.*

Nomboro ya referentsi: _____

KHA: (Dzina la muhumbeli)

Khumbelo yavho ya datumu ya _____ i nga ndila heyi .

1. Vho humbela:

T̃holo ya mafhungo kha aɔirese yo n̄waliswaho ya tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe (<i>hu tshi katelwa maipfi o rekhodiwaho, mafhungo ane a nga bveledzwa hafhu nga mubvumo, mafhungo othe ane a vha kha khomphyutha kana a nga tshivhumbeo tsha eɓekithironikhi kana tsha u vhalea nga khomphyutha</i>) ndi mahala. Hu ɔo toɔea uri vha ite mbekanyo ya t̃holo ya mafhungo na u ɔa na iyi fomo. Arali vha vha vha tshi toɔa uri mafhungo a bveledzwe hafhu nga ndila ifhio kana ifhio, vha ɔo tea u badela mitengo kana mbadelo dzo tiwaho kha Muengedzo 3.	
---	--

KANA

2. Vho humbela:

Khophi ya mafhungo yo gandiswaho (<i>ine ya katela zwifanyiso zwa khomphyutha, mañwalwa na mafhungo ane a vha kha khomphyutha kana, a eɓekithironiki na ane a vhalea nga mutshini</i>)	
Mañwalo o n̄waliwaho kana o gandiswaho a zwifanyiso zwa khomphyutha (<i>izwi zwi katela zwinepe, zwilaidi, dzirekhodo, zwifanyiso zwo bveledzwaho nga khomphyutha, nyolo, nz.</i>)	
Mañwalo a muzika (<i>mañwalo o tou n̄waliwaho kana o gandiswaho</i>)	
Khophi ya mafhungo kha flash drive (<i>hu tshi katelwa zwifanyiso zwa khomphyutha na muzika</i>)	
Khophi ya mafhungo kha disiki yo tsitsikanaho (<i>hu tshi katelwa zwifanyiso zwa khomphyutha na muzika</i>)	
Khophi ya rekhodo yo vhulungiwaho kha seva	

3. Zwi ɔo rumelwa:

Tshumelo ya poswo kha aɔirese ya poswo	
---	--

Tshumelo ya poswo kha adirese ya tshitarata	
Tshumelo ya khorio kha adirese ya tshitarata	
Fekisi ya mafhungo yo tou nwalihaho kana yo gandiswaho (<i>hu tshi katelwa marwalwa</i>)	
Emeili ya mafhungo (<i>hu tshi katelwa muzika arali zwi tshi konadzea</i>)	
Cloud share/u thirantsifera faili	
Luambo lu takalelwaho: (<i>Vha dzhieze nzhele uri arali rekhodo i si ho nga luambo lune vha lu takalela, tswikelelo i nga tendelwa nga luambo lune rekhodo ya vha ngalwo</i>)	

Ri khou vha divhadza uri khumbelo yavho yo:

☐

Tanganedzwa

☐

Yo haniwa nga zwiitisi zwi tevhelaho:

4. Mutengo une wa badelwa malugana na khumbelo yavho:

Tshithu	Mutengo nga siaṭari la A4 kana tshipiḽa tshaḽo/tsha tshithu	Tshivhalo tsha masiaṭari/zwithu	Mbalogutḽe
Fothokhophi	R1,50 nga siaṭari kana tshipiḽa tshaḽo		
Khophi yo phirinthiwaho	R1,50 nga siaṭari kana tshipiḽa tshaḽo		
Khophi ya tshivhumbeo tshine tsha vhalea nga khomphyutha kha : i. Flash drive • I ḽo ṽetshedzwa nga muhumbeli ii. Disiki yo tsitsikanaho • Arali yo ṽetshedzwa nga muhumbeli • Arali yo ṽetshedzwa muhumbeli	R40,00 R40,00 R60,00		
Rekhodo ya zwifanyiso nga siaṭari la saizi ya A4	Tshumelo i ḽo rumelwa nṽḽa.		

Khophi ya zwifanyiso	Zwi do ya nga khotsheni ya munetshedzi wa tshumelo		
Manwalwa a rekhodo ya u thetshesela nga saizi ya A4	R24,00		
Khophi ya rekhodo ya u thetshesela	R40,00		
i. Flash drive I do badelwa nga muhumbeli	R40,00		
ii. Disiki yo tsitsikanaho - Arali yo netshedzwa nga muhumbeli - Arali yo netshedzwa muhumbeli	R60,00		
Mbadelo ya u posa, emeili kana u thirantsifera hufhio kana hufhio ha elektronikithroniki:	Mitengo ya vhukuma		
MBALOGUTE:			

5. Diphosithi ine ya tea u badelwa (arali u toda hu tshi fhira awara dza rathi):

☐

Ee

☐

Hai

Awara dza u toda	Mutengo wa diphosithi (wo vhalelwa nga nthihi tshararu tsha tshelede yothe nga khumbelo)	
------------------	--	--

Tshelede i tea u badelwa kha akhaunthu ya bannga i tevhelaho:

Dzina la akhaunthu	Muhasho wa madzulo a Vhathu
Bannga	Standard Bank
Nomboro ya akhaunthu	010160310
Dzina la davhi	Pretoria, Van der Walt Street
Khoudu ya davhi	010145
Referentsi	Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo

Yo sainiwa nga _____ nga _____ nga la _____ 20

Muofisiri wa Mafhungo

MUENGEDZO G

MBADELO

Mbadelo kana Mitengo ya Zwiimiswa zwa Muvhuso

Tshithu	Thalutshedzo	Mutengo
1.	Mbadelo ya khumbelo ine ya badelwa nga muhumbeli muhwe na muhwe	R100,00
2.	Fothokhophi ya siaṭari la A4	R1,50 nga siaṭari kana tshipiḁa tshaḁo
3.	Khophi yo phirinthewaho ya siaṭari la A4	R1,50 nga siaṭari kana tshipiḁa tshaḁo
4.	Khophi nga tshivhumeo tshine tsha vhalea nga khomphyutha kha: i. Flash drive (i ḁo netshedzwa nga muhumbeli) ii. Disiki yo tsitsikanaho • Arali yo netshedzwa nga muhumbeli • Arali yo netshedzwa nga muhumbeli	R40,00 R40,00 R60,00
5.	Yo tou ṅwaliwaho ya zwifanyiso zwo bveledzwaho nga siaṭari la saizi ya A4	Tshumelo i ḁo bviselwa nṅḁa. Zwi ḁo ya nga kothesheni ya muṅetshedzi wa tshumelo.
6.	Khophi ya zwifanyiso	
7.	Liṅwalo la rekhodo ya rekhodo, nga siaṭari la saizi ya A4	R24,00
8.	Khophi ya rekhodo ya u thetshelesa kha: i. Flash drive (yo netshedzwaho nga muhumbeli) ii. Disiki yo tsitsikanaho • Arali yo netshedzwa nga muhumbeli • Arali yo netshedzwa muhumbeli	R40,00 R40,00 R60,00
9.	U ṭḁḁa na u dzudzanya rekhodo ine ya tea u bviselwa khagala lwa awara kana tshipiḁa tsha awara, hu sa katelwi awara ya u thoma, ya u ṭḁḁa na u dzudzanya. A zwo ngo tea u fhira mutengogogṭe wa:	R100,00 R300,00
10.	Diphosithi arali u ṭḁḁa zwi tshi fhira awara dza 6	Tshararu tsha mutengo nga khumbelo wo rekanywaho u ya nga tshiteṅwa tsha 2 u swika kha 8.
11.	Mbadelo ya poswo, emeiḁi kana ṭhirantsifee iṅwe na iṅwe ya eḁekithironiki	Mutengo wa vhukuma, arali u hone.

UENGEDZO H

U VHIGA MBILAELO

Vha dzhiele nzhele

1. Iyi fomo yo itelwa u thusa Muhumbeli (ane afha fhasi a vhidzwa sa "Muvhilaeli") malugana na tsedzuluso ya phindulo ya tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe kana u sa fhindula khumbelo ya tswikelelo ya dzirekhodo nga fhasi ha Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo, wa 2000 (Mulayo wa vhu 2 wa 2000) (PAIA). Vha humbelwa uri vha dadze iyi fomo vha i rumele kha Mulauli wa Mafhungo kana vha dadze fomo ya mbilaelo ya kha khomphyutha ine ya wanala kha s:/ www.justice.gov.za/infoleg/.
2. PAIA i netshedza murado wa tshitshavha pfanelo ya u isa mbilaelo ya lushaka lufhio kana lufhio kha Mulauli wa Mafhungo yo dodombedzwaho kha tshipiqa tsha E tsha iyi fomo.
3. Ndi mbekanyamaitele ya Mulauli wa Mafhungo u tendela u todisisa kana u hanela mbilaelo arali muvhilaeli a songo thoma a netshedza mbilaelo kha tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe (tshine afho fhasi tsha vhidzwa Tshiimiswa) tshikhala tsha u fhindula na u lingedza u tandulula thaidzo yeneyo u itela u thusa Tshiimiswa u tandulula thaidzo dzenedzo phanda ha musu hu tshi kwamiwa Mulauli wa Mafhungo, vha tea u dadza fomo ya PAIA yo tiwaho vha i rumela kha Tshiimiswa.
4. Khophi ya iyi fomo i do netshedzwa Tshiimiswa tshine mbilaelo ya vha malugana natsho. Mafhungo ane vha a netshedzwa kha iyi fomo, o nambatedzwaho kha iyi fomo kana ane vha do a netshedza nga murahu, a do shumiswa fhedzi arali hu tshi khou lingedzwa u tandulula phambano, nga nda ha musu zwo sumbedzwa nga inwe ndila henefho nga ngomu.
5. Mulauli wa Mafhungo u do tangedza mbilaelo yavho musu vho khwatshisedza uri vho tevhedzela thodea dzi re afho fhasi.
6. Vha humbelwa uri vha nambatedze khophi dza manwalo a tevhelaho, arali vha nao:
 - khophi ya fomo kha Tshiimiswa tshine tsha khou humbela tswikelelo ya rekhodo;
 - phindulo ya tshiimiswa malugana na mbilaelo yavho kha muvhilaeli wavho kana khumbelo ya tswikelelo;
 - vhudavhidzani vhufhio kana vhufhio vhukati havho na Tshiimiswa malugana na khumbelo;
 - khophi ya fomo ya khatshululo, arali mbilaelo yavho i malugana na tshiimiswa tsha muvhuso;
 - phindulo ya tshiimiswa malugana na khatshululo yavho;

- vhudavhidzani vhufhio kana vhufhio ha khatululo yavho vhukati ha Tshiimiswa malugana na khatululo;
- mañwalo ane a vha tendela u imela muñwe muthu (arali zwo tea);
- ndaela ya kotho kana mañwalo a kotho o teaho mbilaelo yavho, arali a hone.

7. Arali tshikhala tsho netshedzwaho kha iyi fomo tshi songo lingana, vha rumele mafhungo sa Muengedzo kha iyi Fomo vha saine siatari liñwe na liñwe.

Kha: The Information Regulator
PO Box 31533
Braamfontein
2017
Adirese ya Emeili: infoereg@justice.gov.za
Nomboro ya lutingo: +27 (0) 10 023 5200

Vhuimo ha muthu/tshigwada tshine tsha khou vhiga mbilaelo	
(Kha vha swaye nga "X")	
	Muvhilaeli nga tsha vhukoma
	Muimeleli wa muvhilaeli
	Tshigwada/muthu wa vhuraru

Thodea				
Vho rumela khumbelo (fomo ya PAIA) ya u tswikelela rekhodo dza tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivete?	Ee		Hai	
Ho no fhela maduvha a 30 u bva nga datumu ye vha rumela fomo ya PAIA?	Ee		Hai	
Vho shumisa maitele othe a khatululo ya nga ngomu malugana na tsheo ya Muofisiri wa Mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso?	Ee		Hai	
Vho ita khumbelo kotho ya thuso yo teaho malugana na izwi?	Ee		Hai	

Hu shumiswa nga Mulauli wa Mafhungo fhedzi				
O tangedzwa nga: (Dzina nga vhudalo)				
Vhuimo:				
Tsaino:				
Mbilaelo yo tangedzwa:	Ee		Hai	
Nomboro ya referentsi:				

(Tshitembe tsha datumu)	
-------------------------	--

Aḡirese ya poswo	Fekisi	Vhuḡwe vhudavhidzani ha eḡekithironiki (Vha humbelwa uri vha sumbedze)

TSHIPIDA TSHA A ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUḡE ZWA MUVHILAEI				
Madzina nga vhuḡalo:				
Nomboro ya vhuḡe:				
Aḡirese ya poswo:				
Aḡirese ya tshitarata:				
Aḡirese ya emeili:				
Nomboro dza vhuḡwamani:	Luḡingo (B):		Fekisi:	
	Seḡe:			

TSHIPIDA TSHA B ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUIMELELI	
<i>(Kha vha ḡadze arali vha tshi ḡo vha na muimeleli. Vhurifhi ha thendelo vhu tea u nambatedzwa arali muvhilaeli a na muimeleli, u kundelwa u ita zwenezwo zwi ḡo ita uri mbilaelo i haniwe kana i thudzelwe kule)</i>	
Madzina nga vhuḡalo a muimeleli:	
Lushaka lwa vhuimeleli:	
Nomboro ya vhuḡe/nomboro ya vhuḡwalisi:	
Aḡirese ya poswo:	
Aḡirese ya tshitarata:	

Adirese ya emeili:				
Nomboro dza vhukwamani:	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Seḽe:			
TSHIPIḽA TSHA D TSHIIMISWA TSHINE MBILAELO YA VHA YO VHIGIWA MALUGANA NATSHO				
Lushaka lwa tshiimiswa:	Phuraivethe		Muvhuso	
Dzina ḽa tshiimiswa tsha muvhuso/phur aivethe:				
Nomboro ya vhuṅwalisi (arali i hone):				
Dzina, tshifani na thaitili ya muthu we vha shumisana nae kha tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phuraivethe u lingedza u tandulula mbilaelo yavho kana khumbelo ya tswikelelo ya mafhungo:				
Adirese ya poswo:				
Adirese ya tshiṭaraṭa:				
Adirese ya emeili:				
Nomboro ya vhudavhidzani:	Luṭingo. (B):		Fekisi:	
	Seḽe:			
Nomboro ya referentsi yo				

netshedzwaho arali i hone):				
TSHIPIḐA TSHA E MBILAELO				
Kha vha ri vhudze nga ha maga e vha a dzhia u lingedza u tandulula mbilaelo yavho (Mbilaelo dzi tea u thoma dza rumelwa thwii kha tshiimiswa tsha muvhuso malugana na phindulo na thandululo ine ya konadzea; a si zwinzhi zwi songo katelwaho)				
Datumu ye tswikelelo ya rekhodo ye ya rumelwa ngayo:				
Vha humbelwa uri vha sumbedze lushaka lwa pfanelo dzine dza tea u shumiswa kana u tsireledzwa arali mbilaelo hu ya malugana na tshiimiswa tsha phuraivethe:				
Vho lingedza u tandulula thaidzo na dzangano?	Ee		Hai	
Arali phindulo hu ee, vho i wana lini? (Vha humbelwa uri vha nambatedze vhurifhi kha iyi khumbelo.)				
Vho humbela khatululo malugana na tsheo ya muofisiri wa mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso?	Ee		Hai	

Arali phindulo hu ee, vho vhiga lini?				
Vho ita khumbelo khothe ya thuso yo teaho malugana na izwi?	Ee		Hai	
Arali phindulo hu ee, vha humbelwa uri vha sumbedze uri khatululo nga khothe yo itwa lini? Vha humbelwa uri vha nambatedze ndaela ya khothe, arali i hone.				
TSHIPIḐA TSHA F TSHAKHA DZO DODOMBEDZWAHO DZA TSWIKELELO YA REKHODO <i>(Vha humbelwa uri vha nange tshithihi kana zwinzhi zwa zwi tevhelaho u ʔalutshedza mbilaelo yavho kha Mulauli wa Mafhungo)</i>				
Khatululo i songo bvelelaho: (tshipiḑa 77A(2)(a) na tshipiḑa 77A(3)(a) tsha PAIA)	Ndo ita khatululo malugana na tsheo yo dzhiiwaho nga tshiimiswa tsha muvhuso fhedzi khatululo a yo ngo bvelela.			
Khumbelo ya pfarelo i songo bvelelaho: (tshipiḑa tsha 77A(2)(b) tsha 75(2) tsha PAIA)	Ndo lenga u faila khatululo malugana na tsheo ya tshiimiswa tsha muvhuso. Khumbelo ya pfarelo a yo ngo ʔanganedzwa kana yo thudzelwa kule.			
U hanelwa ha khumbelo ya tswikelelo: (tshipiḑa 77A(2)(c)(i) kana 77A(2)(d)(i) kana 77A(3)(b) tsha PAIA)	Ndo humbela tswikelelo ya mafhungo ane muvhuso wa vha nao fhedzi khumbelo yeneyo ya haniwa kana a yo ngo tou haniwa tshoʔhe.			
Tshiimiswa tshi ʔoḑa uri ndi badele mbadelo fhedzi ndi vhona u nga i nʔhesa: (tshipiḑa tsha vhu 22 kana tsha vhu 54 tsha PAIA)	U ʔetshedza kana u badela mutengo kana mbadelo yo tiwaho.			
	Mbadelo ya diphosithi			
U badela murahu kana u humisela murahu diphosithi: (tshipiḑa 22(4) tsha PAIA)	Muofisiri wa mafhungo u hana u badela murahu kana u humisela murahu diphosithi yo badelwaho malugana na khumbelo ya tswikelelo yo hanelwaho.			
U sa tendelana na u engedzedzwa ha tshifhinga: (tshipiḑa tsha vhu 26 kana tsha vhu 57 tsha PAIA)	Tshiimiswa tsho dzhia tsheo ya u engedzedza tshifhinga tsha u fhindula khumbelo yanga fhedzi a thi tendelani na tshifhinga tshenetsho tsho engedzedzwaho malugana na u fhindula khumbelo yanga ya tswikelelo.			

Tshivhumbeo tsha tswikelelo tsho haniwa: (tshipiḽa 29(3) kana tsha 60(a) tsha PAIA)	<i>Ndo humbela tswikelelo nga tshivhumbeo tshine tsha pfesesea fhedzi tshivhumbeo tshenetsho tsha tswikelelo tsho haniwa.</i>	
Phindulo i songo swikaho nga tshifhinga tsho tiwaho: (tshipiḽa tsha 27 kana 58 tsha PAIA)	<i>Ho no fhela maḽuvha a 30 u bva tshee nda ita khumbelo fhedzi a thi athu u tḽanganedza kana u wana tsheo.</i>	
	<i>Tshifhinga tsho engedzedzwaho tsho fhira, fhedzi a thi athu u wana phindulo.</i>	
U bvisela khagala ha rekhodo hu songo teaho: (zwiitisi zwa u kombetshedza malugana na u hanelwa ha tswikelelo ya rekhodo)	<i>Rekhodo (dzine ha vha na zwiitisi zwa u hanela tswikelelo) dzo bviselwa khagala zwi songo tea.</i>	
A hu na zwiitisi zwo linganaho zwa u hanela tswikelelo: (tshipiḽa 56(3)(a) tsha PAIA)	<i>Khumbelo yanga ya tswikelelo yo hanelwa, nahone a hu na zwiitisi zwi pfalaho kana zwo linganho malugana na u hanelwa honoho, hu tshi katelwa mbetshelo dza uyu Mulayo, dze ha ḽitikwa ngadzo malugana na u hanela.</i>	
Tswikelelo ya tshipiḽa tsha rekhodo: (tshipiḽa tsha 28(2) kana tsha 59(2) of PAIA)	<i>Tswikelelo ya tshipiḽa tsha rekhodo yo ḽetshedzwa nahone u ya nga nḽe ho vha ho tea ho bviselwa khagala rekhodo nnzhi.</i>	
Thendelo ya u sa badela: (tshipiḽa tsha 22(8) kana tsha 54(8) tsha PAIA)	<i>Ndo tendelwa u sa badela mbadelo ifhio kana ifhio fhedzi khumbelo yanga ya u tendelwa u sa badela yo hanelwa.</i>	
Rekhodo dzine dza si wanale kana dzine dza si vhe hone: (tshipiḽa tsha vhu 23 kana tsha vhu 55 tsha PAIA)	<i>Tshiimiswa tsho sumbedza uri dziḽwe rekhodo kana dzoḽhe dzo humbelwaho a dzi ho fhedzi ndi tenda uri hu na rekhodo nnzhi.</i>	
U kundelwa u bvisela khagala dzirekhodo:	<i>Tshiimiswa tsho dzhia tsheo ya uri ndi ḽetshedzwe thendelo ya u swikelela rekhodo dzo humbelwaho, fhedzi a thi athu dzi wana.</i>	
U sa vha na maanda a u dzhia tsheo (u shumisa kana u tsireledza pfanelo dzifhio kana dzifhio): (tshipiḽa tsha 50(1)(a) tsha PAIA)	<i>Tshiimiswa tsho sumbedza uri rekhodo dzo humbelwaho a dzo ngo katelwa kha PAIA fhedzi ndi a hanedza.</i>	

Khumbelo i songo itelwaho tswikelelo ya mafhungo: (tshipida tsha vhu 45 tsha PAIA)	<i>Tshiimiswa tsho sumbedza uri khumbelo yanga a si ya u wana tswikelelo ya mafhungo nahone a thi tendelani nazwo.</i>	
Zwiṱwe: (Vha humbelwa uri vha ṱalutshedze):		
TSHIPIḐA G MVELELO DZO LAVHELELWAHO (Vha vhona u nga Mulauli wa Mafhungo a nga vha thusa?)		
TSHIPIḐA TSHA H THENDELANO		
Zwiitisi zwa mulayo wa zwa thendelano zwi tevhelaho zwo ṱalutshedzwa kha Nḑivhadzo ya Tshiphiri malugana na uri vha nga faila hani ṱinwalo la mbilaelo. Uri Mulauli wa Mafhungo a dzudzanye mbilaelo yavho, vha tea sedzulusa bogisi la u sedzulusa ṱinwe na ṱinwe afho fhasi u sumbedza u tenda havho:		
	Ndi a tenda uri Mulauli wa Mafhungo a nga shumisa mafhungo o ṱetshedzwaho kha mbilaelo yanga u itela u thusa kha u ita ṱhodisiso ya zwithu zwine zwa yelana na ṱhuthuwedzo ya pfanelo dza tswikelelo dza mafhungo khathihi na tsireledzo ya vhuṱe kha tshiphiri Afurika Tshipembe. Ndi a pfesesa uri Mulauli wa Mafhungo a nga si vuwe o katela mafhungo anga a vhuṱe kana a u ḑitalusa kha muvhigo ufhio kana ufhio wa muvhuso, na uri mafhungo anga a vhuṱe a kha ḑi vha o tsireledzwa nga Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Vhuṱe, wa 2013. (Mulayo wa vhu 4 wa 2013). Ndi a pfesesa uri arali ndi sa tendelani nazwo, Mulauli wa Mafhungo u ḑo bvela phanḑa na u dzudzanya mbilaelo.	
	Mafhungo kha iyi Fomo ya Mbilaelo ndi a vhukuma u ya nga hune nda ḑivha ngaho.	
	Ndi tendela Mulauli wa Mafhungo u kuvhanganya mafhungo kana zwidodombedzwa zwa mbilaelo zwa vhuṱe (U fana na mafhungo nga ha nṱe muṱe kha iyi fomo ya mbilaelo) na u a shumisa u dzudzanya mbilaelo dza pfanelo dza vhathu dzanga dza u swikelela mafhungo na/kana tsireledzo ya pfanelo yanga ya tshiphiri.	
	Ndi tendela muṱwe na muṱwe (u fana na mutholi, muḑisedzi wa tshumelo, ṱhanzi) ane a vha na mafhungo ane a ṱodea u dzudzanya mbilaelo yanga u a ṱetshedza Mulauli wa Mafhungo. Mulauli wa Mafhungo a nga wana aya mafhungo nga u amba na dzithanzi kana u humbela rekhodo dzo tou ṱwaliwaho. Zwi tshi ya nga lushaka lwa mbilaelo, idzi rekhode dzi nga katela na faili dza vhuṱe kana datha	

	ya mutholi, rekhodo dza dzilafho kana dza sibadela, mafhungo a zwa masheleni kana a vatheli.
	Arali zwidombedzwa zwa vhukwamani zwifhio kana zwifhio zwa shanduka nga tshifhinga tsha u dzudzanywa ha mbilaelo, ndi vhuḽifhinduleli hanga u divhadza Mulauli wa Mafhungo, nga nḽa ha izwo mbilaelo yanga i nga lenga kana ya valiwa.

Yo sainiwa _____ nga _____ nga la _____ 20 _____

Muvhilaeli/ muimeleli/ muthu o tendelwaho/o newaho maanda wa tshigwada tsha vhuraru